

GLOBAL DIALOGUE

7.4

4 numere pe an în 17 limbi

Conversație cu
Kari Polanyi Levitt

Natura
„trumpismului”

Apărând sociologia
în Argentina

Peter Evans,
Raka Ray,
Cristina Mora,
Ruth Milkman,
Dylan Riley,
Cihan Tugal,
Gay Seidman

Juan Piovani,
Fernanda Beigel,
Alejandro Grimson,
Agustín Salvia,
Berenice Rubio,
Gabriel Kessler

Rubrici speciale

- > Comemorându-l pe Ali Shariati
- > Ediția chineză a *Global Dialogue*

MAGAZINE



VOLUMUL 7 / NUMĂRUL 4 / DECEMBRIE 2017
<http://isa-global-dialogue.net>

GD

International
Sociological
Association
isa



O scurtă istorie a revistei *Global Dialogue*

Global Dialogue a început în 2010 ca un buletin informativ de opt pagini. A debutat în patru limbi - engleză, franceză, spaniolă și chineză - și a fost produs utilizând un simplu program Microsoft, implicând munca a patru persoane. Șapte ani mai târziu, a devenit o revistă cu drepturi depline, cu patru numere pe an, fiecare număr având 40 de pagini, fiind publicată în șaptesprezece limbi. Fiecare număr presupune colaborarea a peste 100 de persoane din întreaga lume. Cele 31 de numere publicate până în prezent conțin circa 550 articole, scrise de autori din 69 de țări. Am încercat, încă de la început, să realizăm articole accesibile tuturor, atât pentru a ușura traducerea, cât și pentru o mai bună distribuție. Sociologia are, totuși, mesaje importante - acum mai mult ca oricând - pentru o lume care se îndreaptă spre multiple dezastre.

În timp ce noile tehnologii pe care le avem la dispoziție pot accelera acele dezastre, tot ele ne oferă și noi oportunități. Mass-media digitală a făcut posibil să existe *Global Dialogue*, dar, trebuie subliniat, a fost necesară munca multor oameni. Chiar dacă ISA a fost în măsură să ofere doar o sumă simbolică pentru devotamentul lor, tineri sociologi, în special cei marginalizați în procesele globalizării, ghidați de colegi mai experimentați, au profitat de ocazia de a traduce *Global Dialogue* în propria lor limbă. Colaborarea lor entuziastă a fost unul dintre aspectele cele mai remarcabile pe care trebuie să le reținem.

Încă de la început, August Bagă (alias Arbu), designerul nostru grafic, a propus să ofere revistei *Global Dialogue* un aspect vizual interesant. El a colaborat cu Lola Busuttill, vorbitor fluent al celor trei limbi ale ISA, devenind împreună editori coordonatori. Lola supraveghează întreaga operațiune, asigurându-se că fiecare număr din fiecare limbă respectă cele mai înalte standarde. Parteneriatul lor a condus la o revistă frumoasă și meticuloasă, făcută accesibilă tuturor de către Gustavo Taniguti, care a creat și menținut site-ul *Global Dialogue*.

În perioada în care am fost vicepreședinte și apoi președinte al ISA, am avut privilegiul de a cunoaște sociologi din toate colțurile lumii. Acești colaboratori au asigurat conținutul revistei. Atunci când sarcina editării articolelor într-un format accesibil s-a dovedit prea dificilă, am rugat-o pe Gay Seidman să mă ajute. Înainte de a deveni un sociolog remarcabil, ea lucrase ca jurnalist și editor. S-a oferit cu generozitate să preia sarcina, deseori foarte dificilă, de a traduce „sociologheza” [n. tr. limba sociologilor] într-o engleză simplă, dar elegantă. Ea era grijulie cu autorii, eficientă în ceea ce făcea și s-a dovedit întotdeauna a fi un consultant de neprețuit. Înainte ca Gay

să pună în aplicare fina sa artă, o echipă de absolvenți de la Berkeley traducea articolele propuse, din limba originară în limba engleză.

Sunt mulți alții cărora trebuie să le mulțumesc dar, în partea de sus a listei, trebuie să-l așez pe Robert Rojek, care, din primele momente, ne-a oferit spontan finanțare din partea SAGE, fără niciun fel de obligații. De la început, Izabela Barlinska, geniul organizațional al ISA și protector devotat, a fost cea care a sprijinit revista *Global Dialogue*. De-a lungul acestor șapte ani, am primit susținerea Comitetului Executiv al ISA, fără de care întregul demers nu ar fi fost niciodată posibil. După ce am încetat să mai fiu președinte, Margaret Abraham și Vineeta Sinha au sprijinit cu entuziasm continuarea editării *Global Dialogue*. Acum avem doi noi redactori fantastici, Brigitte Aulenbacher și Klaus Dörre, care vor duce *Global Dialogue* către noi culmi. Nu ezitați să le scrieți idei și sugestii noi cu privire la conținutul și orientarea revistei.

Citind paginile din *Global Dialogue*, se poate observa fluxul și refluxul istoriei globale. Am început în 2010 cu impactul recesiunii globale din 2008 și apariția unor mișcări sociale optimiste - mișcările Occupy, Primăvara Arabă, Indignados și piqueteros, alături de mișcările privind problemele de muncă, de mediu, cele feministe și alte mișcări de justiție socială. Dar, începând cu 2013, norii au început să se adune la orizont și am fost martorii unei schimbări reacționare, anti-democratice. L-am luat pe Karl Polanyi drept profet. Am redescoperit ceea ce Marea Transformare a lui Polanyi ne-a învățat cu mult timp în urmă: contra-mișcările la piețele dezlănțuite puteau fi în egală măsură fasciste și socialiste, autoritare și democratice. Mai avem încă multe de învățat din analiza sa cu privire la contradicțiile dintre capitalism și democrație. Așadar, este deosebit de oportun ca ultimul meu număr să înceapă cu o conversație cu Kari Polanyi Levitt, în care ne relatează viața și lumea așa cum i-au fost dezvăluite acestea de către geniul tatălui ei.

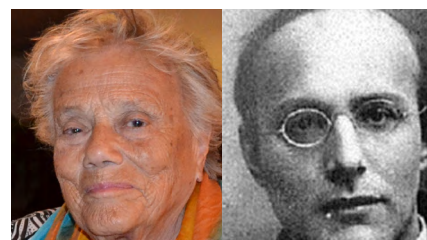
De-a lungul acestor șapte ani, am încercat să creez discuții pe o gamă largă de teme din sfera sociologiilor naționale, dar niciodată nu am abordat preponderent problematica din SUA, așa cum se întâmplă acum. Totuși, în ultima mea ediție în calitate de redactor al *Global Dialogue*, mi-am invitat șapte prieteni și colegi să reflecteze asupra ridicării trumpismului, prin prisma ariilor lor individuale de interes. Ei au plasat SUA în contextul unei schimbări istorice și globale către dreapta. Una dintre trăsăturile acestei epoci reacționare este aceea de a poziționa sociologia însăși în defensivă - nu numai împotriva neoliberalismului, ci și din ce în ce mai mult împotriva creșterii puterii autoritarismului. Cercetătorii sociali din Argentina, conduși de Juan Piovani,

au creat o mișcare de apărare națională a sociologiei, desfășurând studii care demonstrează dimensiunile sale profesionale, politice, critice și publice. În acest număr, sunt cinci articole care prezintă viziunea lor. Deși proiectul este încă doar la început, alte sociologii naționale ar trebui să ia aminte.

În final, nu ar trebui să îi uităm vreodată pe predecesorii noștri - sociologi care au luptat împotriva autoritarismului, cum ar fi celebrul gânditor marxist și islamist, Ali Shariati, care a murit în 1977, cu doar doi ani înainte de Revoluția Iraniană pe care a prezis-o. Ideile sale continuă să bântuie acea revoluție cu privire la ceea ce ar fi putut fi și ceea ce ar putea deveni de acum înainte. În zilele noastre, avem o profundă nevoie de astfel de profeți care pot inspira o sociologie care echilibrează determinismul și utopia. *Global Dialogue* este un loc în care, împreună, putem identifica și proiecta noi posibilități și, totodată, putem trage semnale de alarmă cu privire la distrugerea micii noastre planete. ■



- > *Global Dialogue* poate fi citită în 17 limbi pe [site-ul ISA](#).
- > Propunerile de articole pot fi trimise către [Brigitte Aulenbacher](#) și [Klaus Dörre](#).



Karl Polanyi Levitt în discuție cu Michael Burawoy despre faimosul său tată, Karl Polanyi.



Peter Evans, Raka Ray, Cristina Mora, Ruth Milkman, Dylan Riley, Cihan Tuğal și Gay Seidman discută originile și semnificația trumpismului.



Global Dialogue există datorită unui grant generos de la **SAGE Publications**.

> Echipa Editorială

Editor: Michael Burawoy.

Editor asociat: Gay Seidman.

Editori-șefi: Lola Busuttil, August Bagă.

Editori consultanți:

Margaret Abraham, Markus Schulz, Sari Hanafi, Vineeta Sinha, Benjamin Tejerina, Rosemary Barbaret, Izabela Barlinska, Dilek Cindoğlu, Filomin Gutierrez, John Holmwood, Guillermina Jasso, Kalpana Kannabiran, Marina Kurkchian, Simon Mapadimeng, Abdul-mumin Sa'ad, Ayse Saktanber, Celi Scalón, Sawako Shirahase, Grazyna Skapska, Evangelia Tastsoglou, Chin-Chun Yi, Elena Zdravomyslova.

Editori regionali

Lumea arabă:

Sari Hanafi, Mounir Saidani.

Argentina:

Juan Ignacio Piovani, Pilar Pi Puig, Martín Urtasun.

Bangladesh:

Habibul Haque Khondker, Hasan Mahmud, Juwel Rana, US Rokeya Akhter, Toufika Sultana, Asif Bin Ali, Khairun Nahar, Kazi Fadia Esha, Helal Uddin, Muhaimin Chowdhury.

Brazilia:

Gustavo Taniguti, Andreza Galli, Ângelo Martins Júnior, Lucas Amaral, Benno Alves, Julio Davies.

India:

Rashmi Jain, Jyoti Sidana, Pragya Sharma, Nidhi Bansal, Pankaj Bhatnagar.

Indonezia:

Kamanto Sunarto, Hari Nugroho, Lucia Ratih Kusumadewi, Fina Itriati, Indera Ratna Irawati Pattinasarany, Benedictus Hari Juliawan, Mohamad Shohibuddin, Dominggus Elcid Li, Antonius Ario Seto Hardjana.

Iran:

Reyhaneh Javadi, Sina Bastani, Mina Azizi, Hamid Gheissari, Vahid Lenjanzadeh.

Japonia:

Satomi Yamamoto, Masataka Eguchi, Kota Nakano, Aya Sato, Kaori Saeki, Riho Tanaka, Marie Yamamoto.

Kazahstan:

Aigul Zabirowa, Bayan Smagambet, Adil Rodionov, Almash Tlespayeva, Kuanysh Tel.

Polonia:

Jakub Barszczewski, Katarzyna Dębska, Paulina Domagalska, Adrianna Drozdowska, Łukasz Dulniak, Jan Frydrych, Krzysztof Gubański, Sara Herczyńska, Kinga Jakiela, Justyna Kościńska, Karolina Mikołajewska-Zajac, Adam Müller, Zofia Penza-Gabler, Anna Wandzel, Jacek Zych, Łukasz Żołądek.

România:

Cosima Rughiniș, Raisa-Gabriela Zamfirescu, Maria-Loredana Arsene, Timea Barabaș, Diana Alexandra Dumitrescu, Radu Dumitrescu, Iulian Gabor, Dan Gîțman, Alina Hoară, Alecsandra Irimie Ana, Alexandra Isbășoiu, Rodica Liseanu, Cristiana Lotrea, Mădălina Manea, Anda-Olivia Marin, Bianca Mihăilă, Andreea Elena Moldoveanu, Rareș-Mihai Mușat, Oana-Elena Negrea, Mioara Paraschiv, Codruț Pinzaru, Ion Daniel Popa, Anda Rodideal, Adriana Sohodoleanu.

Rusia:

Elena Zdravomyslova, Elena Nikiforova, Anastasia Daur.

Taiwan:

Jing-Mao Ho.

Turcia:

Gül Çorbacıoğlu, Irmak Evren.

Consultant media: Gustavo Taniguti.

> În acest număr

Editorial: O scurtă istorie a revistei *Global Dialogue* **2**

Dând formă Marii Transformări: o conversație cu Kari Polanyi Levitt
de **Michael Burawoy, SUA** **5**

> ORIGINILE SOCIALE ALE TRUMPISMULUI

În spatele retoricii lui Trump despre naționalismul economic
de **Peter Evans, SUA** **11**

Trumpism-ul și clasa muncitoare a bărbaților albi
de **Raka Ray, SUA** **14**

Era Trump și politicile de imigrație
de **G. Cristina Mora, SUA** **16**

Asaltul lui Trump asupra muncii
de **Ruth Milkman, SUA** **18**

Brumar american?
de **Dylan Riley, SUA** **21**

Ascensiunea dreptei leniniste
de **Cihan Tuğal, SUA** **24**

Dezordinea politică în democrația din Brazilia și Africa de Sud
de **Gay W. Seidman, SUA** **27**

> APĂRÂND SOCIOLOGIA ÎN ARGENTINA

Argentina sub lupă
de **Juan Ignacio Piovani, Argentina** **30**

Cartografierea științelor sociale din Argentina
de **Fernanda Beigel, Argentina** **32**

Diversitatea socială și culturală în Argentina
de **Alejandro Grimson, Argentina** **35**

Inegalitatea socială în Argentina contemporană
de **Agustín Salvia și Berenice Rubio, Argentina** **38**

Explorarea capitalului social în Argentina
de **Gabriel Kessler, Argentina** **41**

> RUBRICI SPECIALE

Ali Shariati, sociologul uitat al Islamului
de **Suheel Rasool Mir, India** **43**

Ediția chineză a *Global Dialogue*
de **Jing-Mao Ho, Taiwan** **45**

> Dând formă Marii Transformări:

o conversație cu Kari Polanyi Levitt



Kari Polanyi Levitt.

MB: Să începem cu începutul. Ne-am obișnuit să-l vedem pe Karl Polanyi ca ungar, dar de fapt s-a născut la Viena, e corect?

KPL: Da, așa este. Interesant e că și eu și tatăl meu ne-am născut la Viena, iar mama mea s-a născut într-un orășel nu departe de Viena – care, evident, a fost marele centru al vieții intelectuale, marea metropolă a Imperiului Austro-Ungar.

Familia, adică mama și tatăl lui Karl Polanyi, a fost întemeiată în Viena. Mama lui Karl, Cecilia Wohl, fusese trimisă de tatăl său din Vilna în Rusia și apoi în Viena

Karl Polanyi a devenit un gânditor canonic în sociologie și dincolo de aceasta. Cartea sa, *Marea transformare* (lb. engl. *The Great Transformation*), a devenit o lucrare clasică, tratând aproape fiecare dintre subdomeniile sociologiei. Influența acesteia [n. tr. a cărții] s-a extins dincolo de sociologie, către economie, științe politice, geografie și antropologie. Fiind o critică a economiei de piață din cauza manierei în care aceasta distruge structura societății, a câștigat chiar mai mulți adepți în ultimele patru decenii de gândire și practică neoliberală. Cartea este în același timp o investigație a surselor și consecințelor *comodificării* și un bilanț al contra-mișcărilor împotriva *comodificării* – mișcări care au dat naștere fascismului și stalinismului, precum și social-democrației. Prin urmare, are o evidentă relevanță în contextul global actual. Karl Polanyi a trăit între 1886 și 1964. În acest interviu cu fiica sa, **Kari Polanyi Levitt**, aceasta descrie viața tatălui ei și influențele care au condus la *Marea Transformare*. De asemenea, ea evidențiază relația specială pe care tatăl său a avut-o cu mama ei, Iona Duczynska, aceasta însăși fiind, pe tot parcursul vieții sale, o activistă politică și o intelectuală. Kari Polanyi Levitt trasează aici cele patru etape ale vieții lui Karl Polanyi: etapa ungară, etapa austriacă, etapa engleză și apoi etapa nord-americană. Dr. Levitt este și dumneaei un economist reputat, care trăiește în Montreal și este autoarea a numeroase publicații, între care *De la marea transformare la marea financiarizare* (2013) și colecția editată *Viața și opera lui Karl Polanyi* (1990). Următorul interviu este o variantă condensată a unei conversații publice pe care a avut-o cu **Michael Burawoy** la sfârșitul conferinței despre Karl Polanyi – una din multele organizate la nivel mondial – conferință organizată de Brigitte Aulenbacher și de colaboratorii acesteia de la Universitatea Johannes Kepler din Linz (Austria), 10-13 Ianuarie 2017.

să învețe negustoria. Ca rezultat al educației, putea să vorbească limba rusă și germană. Ea l-a întâlnit pe tatăl lui Karl, un tânăr inginer ungar de origine evreiască – Mihály Pollacsek – în Viena. El vorbea maghiara și germana.

Astfel familia s-a întemeiat ca o familie vorbitoare de limbă germană. Și, nu cu mult timp în urmă, am aflat din corespondența tatălui meu că el nu a învățat limba maghiară până nu a intrat la Gymnasium în Budapesta.

Perioada maghiară a tatălui meu, care este bineînțeles foarte importantă, a fost de asemenea modelată de influența rusă – care a venit din punct de vedere politic prin socialiștii ruși, foarte diferiți de social-democrații vremii. Era un socialism mai degrabă orientat spre rural, spre țărănime. Conținea elemente anarhiste. Comunele, desigur, reprezentau o parte importantă din acea formațiune politică.

Ar mai trebui să spun că această influența rusă a fost echilibrată de partea tatălui său, care era un anglofil. Și, dacă ar fi să mă gândesc la două personalități literare importante din viața tatălui meu, acestea au fost Shakespeare – a luat cu el în război un volum din colecția lui de scrieri în limba engleză – și, dintre toți marii scriitori ruși, aş spune Dostoievski.

MB: Și apoi a fost și influența revoluționarilor ruși emigrați, printre care și un bărbat pe nume Klatchko.

KPL: Da, Samuel Klatchko a fost o personalitate extraordinară. A trăit în Viena. El a fost unul dintre emisarii neoficiali care au conectat revoluționarii ruși cu cei europeni și internaționali. El provenea dintr-o familie de evrei din Vilna și și-a petrecut tinerețea într-o comună rusească din Kansas. Comuna nu a durat prea mult. În final s-a desființat și se spune că el (i.e. Klatchko) a condus 3 000 de vite către Chicago și după aceea a vizitat Sindicatul Internațional al Femeilor din Industria Textilelor din New York. A fost un activist. Comuna din Kansas a fost numită după o personalitate rusă pe nume Nikolai Tchaikovsky.

Dar când Klatchko a venit la Viena, a stabilit o prietenie strânsă cu familia Pollacsek și a avut grijă de originarii ruși care veneau să cumpere literatură marxistă sau indiferent de motivul pentru care aceștia ajungeau la Viena.

Și tatăl meu mi-a spus – ceea ce nu am uitat niciodată – că acești oameni i-au impresionat enorm pe el și pe vărului său Irvin Szabo, care a jucat un rol important în viața intelectuală a Ungariei; și el a fost un fel de socialist anarhist. Unii dintre aceștia nu aveau nici măcar încălțări și aveau picioarele înfășurate în ziare. Tatăl meu a fost foarte impresionat de eroismul și de curajul acestor oameni. Și întru totul tatăl meu a avut ... Era să zic „romantic”, dar în orice caz un respect uriaș pentru acești revoluționari – și în particular pentru Bakunin, care, presupun, este cea mai mare personalitate dintre toți, un om care a evadat din fiecare închisoare din Europa.

MB: Și simpatia social revoluționară a continuat pe tot parcursul vieții lui, ceea ce explică parțial ambiguitatea

pe care ar putea-o avea față de bolșevici.

KPL: Da, a continuat de-a lungul vieții sale. Aceasta explică relația antagonică față de social-democrații din Rusia, care includea, până la urmă, ceea ce avea să devină facțiunea majoritară bolșevică.

MB: Tatăl dumneavoastră era deja activ politic în studenție. Este corect?

KPL: Da, el a fost președintele fondator al unei mișcări studențești, cunoscută sub numele de Cercul Galileo, al cărei ziar a fost *Szabad Gondolat*, însemnând „Gândire liberă.” A fost împotriva monarhiei, aristocrației, bisericii, împotriva Imperiului Austro-Ungar. Nu a fost o mișcare socialistă, cu toate că mulți dintre participanți erau socialiști. Și, în final, a inclus tineri atât din liceu, precum și din universități. Aceasta a organizat, am citit undeva, până la 2 000 de cursuri de alfabetizare anual. Așadar, principala sa activitate era educația.

MB: Și apoi a urmat Primul Război Mondial.

KPL: El a fost ofițer de cavalerie în război, pe frontul rusec. Situația era oribilă. Era în mod egal oribilă pentru austro-ungari, dar și pentru ruși. A contractat tifos, care este o boală teribilă. În cele din urmă, mi-a spus, când calul său s-a împiedicat și a căzut de pe el, a crezut că i-a venit sfârșitul, dar s-a trezit într-un spital militar din Budapesta.

MB: Iar la finalul războiului a fost Revoluția Ungară.

KPL: Revoluția Ungară din 1918 a încheiat războiul, cu Prima Republică și Contele Karolyi ca prim președinte în toamna aceluiași an. Prin urmare, este numită Revoluția Crizantemelor sau a altor flori care indică toamna.

Aceasta a fost urmată de scurta Revoluție a Consiliilor, care s-a încheiat în August 1919, când a fost înăbușită într-o contra-revoluție ce a determinat exilul la Viena al intelectualilor, activiștilor, comuniștilor, socialiștilor și liberalilor unguri. Inclusiv pe cel al tatălui meu.

MB: Deci tatăl dumneavoastră a plecat înainte de sfârșitul revoluției, adevărat?

KPL: Da, a plecat înainte de final.

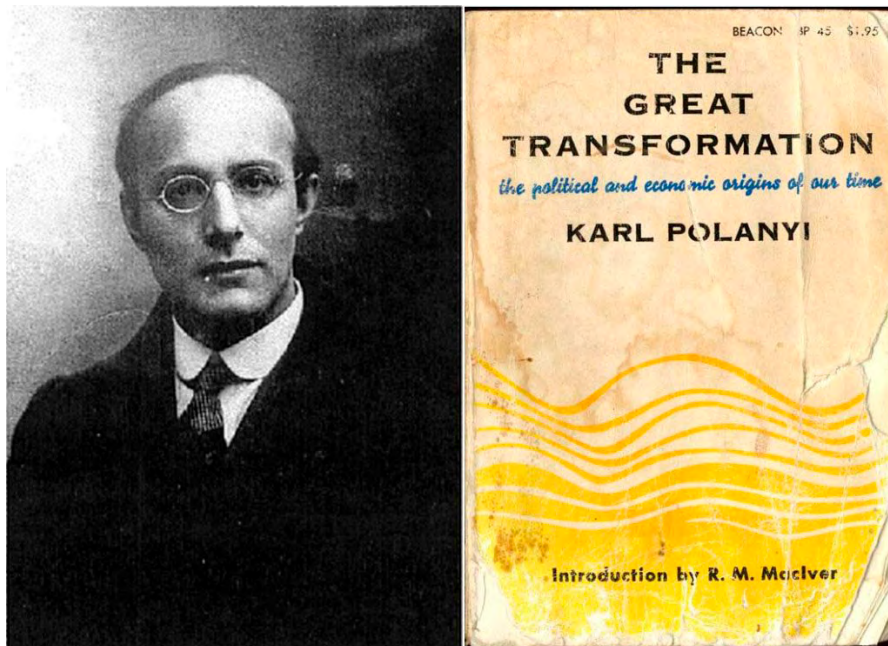
MB: Ce părere a avut despre Revoluția Ungară?

KPL: A fost ambivalent, ca mulți alții. Cred că inițial au salutat formarea consiliilor pe tot cuprinsul țării. Dar când consiliile au decis naționalizarea integrală a afacerilor – a tot – cred că și-a dat seama că lucrurile urmau să se termine foarte urât. Ceea ce s-a și întâmplat în realitate.

MB: Deci conducătorii Partidului Comunist Ungar au fugit de la Budapesta la Viena?

KPL: Da. În exil, Partidul Comunist a avut doi lideri: Bela Kun și George Lukács. A existat o oarecare rivalitate între cei doi. Și uite o poveste amuzantă cu mama mea, care





Karl Polanyi, autor al volumului Marea Transformare.

a petrecut anul 1919 la Moscova, unde – grație educației și competențelor sale lingvistice, a lucrat în birou cu Karl Radek, pentru organizarea ședințelor celei de-a Doua Internaționale Comuniste. În cele din urmă, când s-a întors la Viena, a fost însărcinată să furnizeze asistență financiară către comuniștii ungari exilați acolo. Aceasta (i.e. asistența financiară) era sub forma unui diamant și a fost pus într-un tub de pastă de dinți. Dar interesant este faptul că trebuia să îl transmită lui Lukacs, deoarece era fiu de bancher și probabil părea mai de încredere decât Kun.

MB: Dar în acest moment părinții dumneavoastră nu se întâlneau. De fapt, ei se vor întâlni în Viena în anul următor, în 1920. Este adevărat?

KPL: A fost o întâlnire sortită – într-o vilă pusă la dispoziția comuniștilor și emigranților unguri de stânga, de către o binevoitoare din Viena. Ca favorită a acestui grup de tineri, după spusele mamei mele, nimeni nu s-ar fi așteptat să fie atrasă de un domn cu zece ani mai în vârstă decât ea, cu o viață care părea să fi trecut peste el – care era deprimat și făcea însemnări într-un colț...

MB: Dar ei doi aveau caractere foarte diferite. Unul era mai mult activist și celălalt era mai mult tipul intelectualului; unul (Ilona) petrecea timpul în tranșee și celălalt (Karl) în birou.

KPL: Da și nu. Știi, tatăl meu, oriunde trăia, se implica în orice făcea. A scris articole pentru publicul larg, pentru oricine ar fi vrut să citească ceea ce el avea de spus – publicat de oricine era de acord să publice ceea ce avea. Așa era în Ungaria. Așa era la Viena. În Anglia, la fel.

Deci el era foarte ancorat în prezent. Era un intelectual, da. Dar nu era un intelectual cu o idee fixă, o obsesie pe care ei o alimentau și pe care, oriunde mergeau – dintr-un loc în altul – o mențineau. Nu, nu. Deloc.

Mama mea își începuse activitățile cu o participare extrem de vizibilă - drept o remarcabilă tânără în Revoluția Ungară: într-un fel, nu e nimic din ceea ce ar fi putut să facă pentru restul vieții care să egaleze asta. Și avea o anumită tristețe a ei. Tu știi, când dobândești la o vârstă timpurie ceea ce aspiri să faci – adică în mod evident să joci un rol important în istorie, în acest caz, în mișcarea comunist-socialistă – orice ai face pentru tot restul vieții nu se va ridica la înălțimea acelui eveniment.

MB: Deci amândoi au avut experiențele lor triste, dar apoi, în 1923, ceva foarte special s-a întâmplat. V-ați născut dumneavoastră! Iar părinții dumneavoastră au reîntinerit.

KPL: Da, conform relatării tatălui meu, nașterea mea l-a ajutat pe tatăl meu să iasă din depresie, care a fost, la fel ca celelalte aspecte similare, o experiență privată. Cu toate acestea, a scris foarte mult despre asta. A scris despre cum a simțit că generația lui era responsabilă pentru toate lucrurile îngrozitoare care se întâmplaseră, mai ales pentru războiul teribil, fără sens, stupid. A scris mult despre Primul Război Mondial – care, de fapt, nu a schimbat mare lucru. Nu a fost niciodată foarte clar – după spusele lui – despre ce a fost vorba cu adevărat. A fost doar un masacru teribil. Un dezastru uman. Și a simțit responsabilitatea generației lui.

Și acel simț al responsabilității – responsabilitate socială pentru starea lumii, starea țării – mă întreb dacă era un atribut al acelei generații și dacă acel simț al responsabilității s-a dus. Mai există oameni – inclusiv intelectuali – care să poarte un simț al responsabilității pentru societatea noastră, în felul în care au făcut-o ei și mulți alții din generația sa?

MB: Aceasta a fost o generație foarte specială, într-adevăr, din mai multe motive. Dar unul dintre aceste motive a fost Viena Roșie – reconstrucția socialistă a

Vienei din 1918 până în 1933, perioadă care a coincis cu anii în care tatăl dumneavoastră a fost în Viena.

KPL: Da, Viena Roșie a fost un episod uimitor în istorie – un experiment remarcabil în socialismul municipal. A fost o situație în care muncitorii erau privilegiați și erau privilegiați din punct de vedere social – în ceea ce privește serviciile, în ceea ce privește minunatele locuințe colective care au fost construite; Karl-Marx-Hof, desigur, fiind cel mai bun exemplu.

Dar nu doar atât. Atmosfera și nivelul cultural au fost foarte ieșite din comun, marcate de faptul că cineva precum Karl Polanyi, care nu avea niciun statut și nu era angajat de nicio universitate, a susținut prelegeri despre socialism și alte subiecte. El a putut să provoace gândirea orientată spre piață a lui Ludwig van Mises într-o publicație financiară consacrată. Mises dădea replica, iar tatăl meu răspundea. Era o viață intelectuală în afara universității, în comunitate.

MB: Ce vă amintiți din acea perioadă?

KPL: Eram doar un copil, dar îmi reamintesc minunatele tabere de vară la cele mai frumoase lacuri din Salzburg, toate aceste tabere fiind organizate de mișcarea socialistă. Iar oamenii veneau din toată lumea să admire Viena Roșie, ca fiind unul dintre cele mai bune exemple de urbanism modern.

Deși niciunul dintre părinții mei nu împărtășea o mare afecțiune pentru social-democrație, ambii au recunoscut mai târziu că acei ani din Viena – așa-numita Viena Roșie – au fost remarcabili și demni de laudă. A fost singura dată când am auzit-o pe mama mea spunând ceva pozitiv despre social-democrați. De fapt, nici tatăl meu nu era el un mare entuziast.

MB: În 1922 tatăl dumneavoastră a scris faimosul articol despre calculul socialist, care este un fel de celebrare a unei alte viziuni a socialismului – Socialismul ghildei [n. tr. o formă de organizare profesională]– care a fost de asemenea influențat de socialismul municipal vienez.

KPL: Bine, uite. La acel moment nu era nicio țară în lume care să aibă o economie socialistă, corect? Rusia ieșea dintr-un război civil brutal. Astfel, a apărut dezbaterea intelectuală despre posibilitatea organizării unei economii socialiste naționale. Iar Mises a tras primul foc. El a fost cel care a scris articolul în care a zis că este imposibil, deoarece nu există nicio metodă rațională de alocare a resurselor, în lipsa piețelor care reglează prețurile. Sunt sigură că cei mai mulți dintre dumneavoastră care studiați economia sunteți familiari cu acest raționament. Și atunci Polanyi a schimbat aceasta cu un model de socialism cooperativ asociațional, parțial bazat pe Otto Bauer și parțial pe G.D.H. Cole.

MB: Care a fost părerea tatălui dumneavoastră despre Revoluția Rusă din 1917, când el se afla la Viena?

KPL: În primul rând, prima revoluție rusă din 1917 – Revoluția din Februarie – a fost cea care a pus capăt

războiului. Părerea lui a fost că momentul a fost minunat, deoarece, ca toți ceilalți din Ungaria, el voia sfârșitul războiului. Războiul a fost extrem de nepopular. Apoi războiul s-a terminat. Revoluția rusă în forma sa inițială a fost bine primită, mă gândesc.

MB: Ce ne puteți spune despre Revoluția din Octombrie?

KPL: Pentru Polanyi, atât revoluția din februarie, precum și cea din octombrie au fost revoluții burgheze. Acestea au fost ultimul val care a urmat Revoluției Franceze și care a traversat Europa – și care, în final, a ajuns în cea mai înapoiată țară din Europa, care era Rusia. Deci așa a văzut lucrurile el.

MB: Deci adevărata revoluție vine abia mai târziu, cu mișcarea spre colectivizare și planurile cincinale?

KPL: Da. Cred că ar fi spus că socialismul vine doar odată cu planul cincinal, după 1928 sau 1929. Anterior, Rusia era predominant o țară rurală, o țară agricolă. Avem aici un articol interesant scris în Bennington în 1940, descoperit recent. Acolo el [i.e. Karl Polanyi] vorbește despre dilema internă a Rusiei. Pentru a simplifica lucrurile: clasa muncitoare, baza Partidului Comunist, controla orașele și era dependentă de țărănime, care controla furnizarea de alimente în zonele rurale. Dar aceasta era o dilemă externă: nu era posibil pentru țăranii ruși să exporte recoltele, deoarece piețele internaționale se prăbușiseră în timpul Marii Crize, cerealele fiind principalul produs al Rusiei la acel moment.

Aceasta a contribuit la decizia de a întreprinde industrializarea accelerată a celei mai înapoiate țări din Europa – cea de a aborda acest demers drept un proiect socialist de naționalizare – nu doar a industriei, dar și a agriculturii.

MB: Deci asta e deja paradoxal, nu? Deoarece desigur până acum l-am auzit susținând revoluționarii și ideea unei democrații participative, dar acum pare să sprijine stalinismul.

KPL: Da. Dar așa cum a fost punctat și de alte persoane, cu referire la viața tatălui meu, aceasta a depins mereu de context. Și exact motivul pentru care este atât de atractiv modul lui de gândire – dar de asemenea ceea ce îl face uneori contradictoriu – este că nu acționează pe un singur principiu, să zicem. El se bazează pe situații și pe posibilitățile lor.

Aceasta este prima polaritate: realitate și libertate – care este situația reală și care sunt posibilitățile pentru Rusia în acel moment? Avem o revoluție condusă de partidul proletar. Avem o țărănime care nu dorește naționalizarea, ci vrea să stăpânească pământul. Și a făcut-o. A obținut multă putere, controlând furnizarea hrănilor.

Și avem o situație internațională. La scurt timp după aceea, am avut fascism în anii 1930. Doar în Anglia tatăl meu a fost un puternic simpatizant al Uniunii Sovietice, iar aceasta în contextul conflictului iminent cu expansiunea germană și nazismul.





MB: Așadar, tatăl dumneavoastră pleacă din Viena în 1933.

KPL: Da, a părăsit Viena din cauza fascismului iminent. Decizia a fost luată de comitetul editorial al faimosului ziar economic *Der Österreichische Volkswirt*, unde el era atunci o personalitate editorială cu vizibilitate mare, încât Polanyi a fost nevoit să meargă în Anglia, deoarece situația politică era fragilă. Engleza lui era excelentă. Avea cunoștințe. Deci a plecat în Anglia în 1933. A continuat să contribuie din Anglia cu articole până ce ziarul a încetat să mai fie publicat în 1938.

Nu am plecat ca o familie. Tatăl meu s-a dus acolo în 1933. Eu am fost trimisă în Anglia în 1934 și am mers să locuiesc cu prieteni englezi foarte apropiați, Donald and Irene Grant, pe care i-am cunoscut în Viena. Ei erau socialiști creștini care lucrau pentru Mișcarea Studentească Creștină din Britania, oferind alinare austriecilor sărăciți de război. Și așa i-am cunoscut pe ei. Și am locuit împreună cu ei. Mama mea a sosit în 1936, doi ani mai târziu.

MB: Să ne întoarcem la tatăl dumneavoastră, acum în Anglia. Cu ce se ocupa acolo?

KPL: Când a ajuns prima oară în 1933, nu avea un loc de muncă stabil. Grupul său de sprijin era reprezentat de Betty și John MacMurray, precum și de la familia Grant, care aparțineau de ceea ce se numea Stânga Creștină. Ei erau socialiști creștini. Printre ei erau și comuniști, dar și lideri religioși, majoritatea protestanți.

A scris un eseu important despre esența fascismului, pe care l-a considerat un afront față de valorile creștine, care urma să fie inclus într-o carte co-editată, *Creștinism și Revoluție Socială*. Tatăl meu a condus, de asemenea, un grup de studiu al prietenilor săi creștini din Anglia, cu privire la cele două volume ale scrierilor timpurii ale lui Marx, inclusiv *Ideologia Germană* și faimoasele *Manuscrise de la Paris*, care au fost publicate abia în 1932. El le citea din aceste opere, traducându-le în engleză pe parcurs.

A fost foarte entuziasmat de aceste opere. Îmi amintesc de sentimentul lui de aprobare în raport cu acestea. Consider că aceste scrieri timpurii ale lui Marx reprezintă punctul de pornire comun al lui Marx și Polanyi.

MB: El a spus la fel și în Marea Transformare. Deci ce implică învățăturile lui? Cum i-a influențat Anglia gândirea?

KPL: Nu s-a întâmplat mai devreme de 1937 când Karl a obținut un loc de muncă la Asociația Lucrătorilor în Educație (ALE), o mișcare foarte amplă și matură pentru educația adulților. În Anglia ține de Colegiul Ruskin, care le permite celor din clasa muncitoare, care nu au putut să urmeze o facultate, să obțină o formă de educație suplimentară.

Tatăl meu a avut șansa să predea în orașele de provincie engleze din Kent și Sussex. A rămas peste noapte la diferite familii. A ajuns să cunoască în profunzime viața familiilor din clasa muncitoare și a fost șocat să afle condițiile în care trăiau și, să fim sinceri, nivelul cultural scăzut. În comparație cu cei din clasa muncitoare din Viena, erau mai deficițari din punct de vedere cultural, chiar dacă Austria era de departe o țară mult mai săracă în termeni monetari decât Anglia.

Materia pe care trebuia să o predea era istoria socială și economică a Angliei, despre care nu știa nimic. A fost o perioadă de studiu individual pentru el. Dacă te uiți la finalul cărții – *Marea Transformare* – vei vedea o gamă largă de studii pe care le-a întreprins. Este similară lucrării *Grundrisse* a lui Marx, care în mod interesant se bazează pe autori similari – Ricardo, Malthus și alții – lucrări despre începuturile revoluției industriale.

Astfel, mama mea a scris – și este menționat în prefața cărții *Mijloacele de trai ale bărbatului*, care a fost publicată postum – că în Anglia a pus Karl rădăcinile unei uri sacre față de societatea de piață, care privează oamenii de umanitate. Chiar așa s-a exprimat.

Apoi, desigur, a descoperit sistemul de clasă din Anglia. Acesta consta în diferențele de limbaj. A descris sistemul de clasă similar celui al castei din India și al rasei din Statele Unite.

MB: În 1940 Karl Polanyi este invitat să țină prelegeri la Colegiul Bennington din Statele Unite.

KPL: Da, în Bennington a primit din partea Fundației Rockefeller o bursă de doi ani pentru a scrie *Marea*

„Să permiți mecanismului pieței să fie singurul care determină soarta ființelor umane și mediul lor natural ar rezulta în demolarea societății.”

Karl Polanyi

Transformare. El a avut sprijin din partea președintelui din Bennington, dar trebuia să raporteze Fundației Rockefeller. Orice le dădea să citească, lor nu le plăcea. Au avut îndoieli serioase dacă este potrivit să predea la universitate.

Ca să îl reducă la tăcere, ei au scris că ceea ce pe el îl interesa cel mai mult era „Drept ungar, prelegeri de curs și filosofie”. Să spui că el era interesat de filosofie este o critică umilitoare. Cu toate acestea, i-au reînnoit grantul. Iar la sfârșitul celor doi ani – căci suntem acum în 1943 – tatăl meu era foarte dornic să se întoarcă în Anglia. Nu mai voia să rămână în Statele Unite. Dorea să participe la reorganizarea postbelică a Angliei.

La acel moment bătălia de la Stalingrad întorsese cursul războiului; era foarte clar că aliații urmau să câștige. Și a lăsat neterminate penultimele două capitole din *Marea Transformare*. Și dacă te uiți, acele capitole chiar par nefinalizate. Nu ultimul, ci ambele capitole dinaintea celui din urmă.

Dacă ar fi rămas să termine cartea, cred că manuscrisul unei cărți propuse, „Marele plan al omului de rând” (lb. engl. „Common Man’s Masterplan”) este exact ceea ce ar fi fost inclus în acele două capitole. Ceva de genul acesta. L-a lăsat pentru colegii lui. Au fost destule controverse și dispute cu privire la aceste două penultime capitole.

MB: Dar eventual s-ar fi întors în SUA să lucreze la Universitatea din Columbia, dar mamei dumneavoastră i-a fost interzis să locuiască în SUA; deci s-au stabilit în final în Canada.

KPL: Cealaltă opțiune era să se stabilească în Anglia, acolo unde tatăl meu ar fi putut să continue să lucreze pentru ALE. Dar era de asemenea clar că într-adevăr avea ceva

de spus. A avut de scris o carte. Și a avut de lucru. Și nu avea cum să accepte niciun post la nicio universitate din Anglia. Asta era foarte clar. Așa că, în 1947, a primit oferta de la Columbia. Își avea originea în *Marea Transformare*. Cartea avea o prefață semnată de Robert MacIver de la Universitatea din Columbia, cunoscut în școlile economice pentru instituționalismul lui și, potrivit – într-un sens – cu abordarea lui Polanyi.

Apoi, în Londra, Ilonei i s-a comunicat că îi este interzis să intre în Statele Unite. A fost o mare problemă. Tatăl meu a fost foarte, foarte supărat. A vrut să îi convingă pe americani să se răzgândească. Dar ea s-a opus. Nu a fost posibil.

S-a gândit că s-ar putea stabili în Canada și, în cele din urmă, a convins-o că este o soluție fezabilă. Ea a construit o casă frumoasă la marginea orașului Toronto, într-o zonă rurală – o casă micuță. Aceasta s-a întâmplat în 1950. El făcea naveta ca un student, de la New York. Venea de Crăciun, de Paște și în vacanța de vară.

Când, în final, s-a pensionat din învățământ în 1953, a petrecut mai mult timp în Canada. Studenții lui îl vizitau în mod constant. Și veneau și mulți alții.

MB: Și cercetarea lui a luat o nouă direcție. A devenit mult mai interesat de studiile antropologice. Însă mă tem să aceasta este o poveste pentru o altă conversație. Vă mulțumesc foarte mult pentru această minunată relatare despre viața lui Karl Polanyi. Ați făcut săpături în extraordinara preistorie a Marii Transformări. Cred că acum înțelegem mult mai bine modul în care aceasta reprezintă produsul diferitelor experiențe istorice din secolul al XX-lea și de ce rămâne atât de importantă și astăzi. ■

> În spatele retoricii lui Trump despre naționalismul economic

de **Peter Evans**, Universitatea Berkeley din California, SUA și membru al Comitetelor ISA de cercetare privind economia și societatea (RC02), cercetările viitoare (RC07), mișcările muncitorești (RC44), clasele sociale și mișcările sociale (RC47) și sociologia istorică (RC56)



Retorica Președintelui Trump despre America pe primul loc.

„**N**aționalismul economic” are o istorie venerabilă. De la Alexander Hamilton la Friedrich List, la succesorii lor din secolul al XX-lea în America Latină, Africa și Asia, naționalismul economic a fost un instrument intelectual și ideologic pentru țările sărace care încearcă să le „prindă din urmă” pe cele bogate. Oare retorica

>>

„America pe primul loc” [lb. engl. „America first”] a lui Trump și respingerea prin Brexit a legăturilor economice globale ale Marii Britanii indică o nouă „afirmare a naționalismului economic”? O privire mai atentă sugerează că această formulare este una înșelătoare.

Versiunea lui Donald Trump de „naționalism economic” combină agresiunea ineficientă cu retorica de tăiere a panglicilor. „America pe primul loc” este sloganul preferat al lui Donald Trump, dar, în timp ce versiunea sa de „naționalism economic” își datorează popularitatea eșecurilor capitalismului neoliberal la nivel mondial, această versiune nu oferă nicio amenințare capitalismului global. Poate că o lopată în plus de țărână aruncată pe mormântul defunctului Parteneriat Trans-Pacific (TPP) a oferit un moment de încântare, dar schimbările substanțiale ale acordurilor comerciale existente par a fi un proiect nerealist. Îndemnurile pentru corporațiile americane să nu-și transfere locurile de muncă în străinătate sunt teatre excelente, dar nu există dovezi că aceste rugăminți vor perturba rețelele de producție de la nivel global.

Și atunci de ce Steve Bannon – care a fost, din nefericire, cel care s-a apropiat cel mai mult de rolul de strateg de perspectivă din grupul de apropiați ai lui Trump – susține că „naționalismul economic” este al doilea dintre cei trei piloni-cheie ai administrației? Precum Trump, Bannon înțelege că „naționalismul economic” este un produs viral (i.e. un meme) care poate fi utilizat pentru a exploata resentimentele acumulate, pentru a completa și extinde apelurile rasiste și xenofobe, subminând, în același timp, existența instituției politice actuale.

De vreme ce „epoca de aur a capitalismului” de după cel de-Al Doilea Război Mondial s-a încheiat de mai bine de patru decenii, viața sub capitalismul neoliberal nu a fost una bună cu majoritatea americanilor. Veniturile stagnante s-au combinat cu realitatea tulburătoare și umiltoare, pe măsură ce veniturile și privilegiile s-au mutat din ce în ce mai evident spre cei aflați în primii 0,001% (acest proces a fost descris cel mai recent de [Piketty, Saez și Zucman](#)). Până la începutul mileniului, starea de anxietate s-a transformat într-o nouă epidemie de dependență și o scădere istorică fără precedent a speranței de viață pentru bărbații albi mai puțin educați.

Structura convențională a politicii americane (i.e. establishment) se afla într-o poziție dificilă. Nevoind să riște o confruntare între o mobilizare populară și puterea capitalului, dar incapabili să schimbe traiectoria în declin a bunăstării și pe cea în creștere a mâniei populare, politicienii din cadrul structurii convenționale aveau deja în spate decenii de eșecuri bipartizane, în încercarea lor de a convinge americanii obișnuiți că numai un regim global bazat pe „comerț liber” ar putea să le îmbunătățească viața.

Îmbrățișarea retorică agresivă a lui Trump cu privire la „naționalismul economic” l-a separat de moștenirea globalizată vulnerabilă a acestei structuri politice

convenționale (i.e. establishment) timide. Diminuând efectele structurale negative ale capitalismului asupra slabei negocieri cu liderii străini – slăbiciune care ar putea fi inversată de un negociator naționalist beligerant – naționalismul economic a distras atenția de la realele aspecte-cheie ale politicii sale economice: permiterea capitalului să pretindă și mai mult din surplusul colectiv și eliminarea reglementărilor care oferă o anumită protecție împotriva comportamentului economic prădalnic.

Permițându-i să facă această manevră politică, naționalismul economic a devenit „cel de-al doilea pilon” al agendei Trump. Trump rămâne unul dintre cei mai puțin populari președinți americani în istoria politică modernă, dar naționalismul economic rămâne unul dintre instrumentele sale ideologice cele mai eficiente. Fără el, apelurile la rasism și xenofobie ar fi singurele sale arme ideologice.

Brexit oferă o perspectivă complementară asupra falimentului politic al mantrei potrivit căreia „piețele libere globale aduc prosperitate tuturor”. Poate că David Cameron a presupus că britanicii obișnuiți îi vor împărtăși entuziasmul pentru bancherii din Londra, ale căror profituri se bazează pe o poziție privilegiată pe piețele financiare globale, însă aroganța sa (i.e. a lui Cameron) a oferit popo-rului britanic șansa de a vota direct cu privire la o trăsătură specifică a economiei globalizate – ceva ce niciun politician american, de la Clinton la Obama, nu a îndrăznit să permită. Establishmentul britanic este în stare de șoc din cauza respingerii globalizării.

Trump și Brexit nu amenință capacitatea capitalului global de a extrage profit, dar pot semna (sau pot ratifica) o revoltă a infrastructurii politice neolibérale la nivel mondial. În Nordul global, elitele politice nu mai pot presupune că se aplică din start zicala lui Lenin, potrivit căreia „o republică democratică este cea mai bună cochilie politică posibilă pentru capitalism”. Pentru elite, permiterea cetățenilor obișnuiți să voteze asupra problemelor legate de capitalismul global pare brusc riscantă. Electoratele răspund cu aceeași neîncredere față de elite, îndoiindu-se că selectarea conducerii politice din oferta disponibilă în mod normal va duce la o viață mai bună. Elitele și masele se întreabă ambele dacă procesele liberale democratice le vor servi interesul, punând în discuție posibilitatea că, așa cum spune Wolfgang Streeck, „căsătoria aranjată dintre capitalism și democrație se descompune”.

În Sudul mondial, problema se prezintă chiar mai evident. Politicienii din Sudul global înțeleg că trebuie să își desfășoare activitatea în cadrul spațiului politic oferit de puterea capitalului global și de regulile pe care acesta le-a impus. Xi Jinping este atent să nu sune ca un naționalist economic atunci când vorbește la Davos. Chiar și victoriile surprinzătoare ale Braziliei, Chinei și Indiei în cadrul OMC (Organizația Mondială a Comerțului) s-au purtat pe terenul discursiv al regulilor comerciale neolibérale. În loc să proclame legitimitatea scopurilor naționaliste, strategia a fost aceea de a ataca Nordul cu refuzul său ipocrit de a respecta propriile reguli de „liber

schimb”. Totuși, aceasta nu mai este lumea pe care David Harvey a descris-o acum un deceniu, în care ascensiunea ideologică a neoliberalismului ar putea fi considerată de la sine înțeleasă. Efectele glorioase ale piețelor s-ar putea să îl fi entuziasmat Deng Xiaoping, dar Xi Jinping nu crede cu adevărat în acestea. Chilianul Pinochet este mort, iar loialitatea față de neoliberalism comparabilă cu cea a lui Thabo Mbeki din Africa de Sud de la începutul mileniului este acum greu de găsit.

Deși încrederea în formulele neoliberale este în scădere, liderii din Sudul global sunt încă vulnerabili la puterea capitalismului global și rareori au opțiunea de lua o poziție de naționaliști economici à la Trump. Lipsindu-le cartea de naționalism economic, instrumentele mai urâte ale rasismului, xenofobiei și represiunii sunt adesea soluțiile la care apelează liderii politici atunci când strategiile neoliberale eșuează.

Evoluția Turciei lui Erdoğan, descrisă de Cihan Tuğal în [Global Dialogue 6.3](#) (septembrie 2016), este un caz de avertizare în acest sens. Începând cu o națiune care a fost „cea mai seculară și mai democratică țară din Orientul Mijlociu”, Partidul Justiție și Dezvoltare al lui Erdoğan a îmbrățișat mai întâi capitalismul neoliberal. Apoi, descoperind că acesta, capitalismul neoliberal, nu putea oferi o bază materială pentru hegemonia politică în cadrul regulilor democratice convenționale, regimul s-a mutat spre ceea ce Tuğal consideră „totalitarism dur”, bazându-se pe „mobilizarea în masă și fanatism”.

Regimul Narendra Modi din India este o variație pe aceeași temă. Cele mai extreme forme de bigotism religios au fost dezlănțuite într-o politică în care democrația electorală seculară (deși extrem de imperfectă) a supraviețuit împotriva a toți și a toate timp de șaptezeci de ani. La începutul mileniului, India a îmbrățișat capitalismul neoliberal, fapt ce a lăsat în urmă cea mai mare parte a populației țării, dar BJP (Partidul Bharatiya Janata) a lui Modi a distorsionat atenția de la strânsa legătură cu marele capital, trecând, în mod deschis, la o strategie de tip șovinist-hindusă, terorizând musulmanii, precum și alți „intruși” și hinduși „neloiali”.

Indiferent dacă se pune accentul pe Trump sau pe Sudul global, oricare din avantajele care ar putea să apară din comerțul mondial și din rețelele de producție nu sunt amenințate de „afirmarea naționalismului economic”.

Adevărata amenințare la adresa bunăstării oamenilor și a comunităților obișnuite o reprezintă creșterea strategiilor politice de tip reacționar, menite să mențină puterea elitelor care nu dispun de voința și capacitatea politică de a contesta efectele de pedepsire ale capitalismului neoliberal mondial.

Donald Trump este o amenințare globală nu pentru că este un naționalist economic, ci pentru că este comandantul șef al celui mai periculos aparat militar din lume. Judecând după politicile actuale adoptate până în prezent, el nu este într-atât de mult un naționalist economic, cât un politician care a descoperit că figurile de stil naționalist-economice sunt utile pentru distragerea atenției alegătorii săi de la devotamentul lui pentru măsurile retrograde ale dominației capitaliste. Alți lideri, care trebuie să trăiască cu eșecurile capitalismului, dar care sunt împiedicați să joace cartea naționalismul economic de către puterea capitalului global asupra economiilor lor naționale sunt predispuși să folosească strategii și mai nemiloase pentru a-și menține puterea. .

Nicio logică „implacabilă” nu ne obligă să acceptăm nici eșecul actual al capitalismului de a oferi o bunăstare mai bună, nici strategiile abominabile folosite de liderii politici pentru a-și păstra puterea. Cu excepția cazului în care sunt provocate de șocul mobilizării progresive de jos în sus, structurile politice convenționale vor presupune întotdeauna că transformarea este împiedicată de constrângeri economice; dar imprevizibilul politic poate crea posibilități neprevăzute, descurajând, în același timp, regresul.

În timp ce eforturile lui Trump de a ascunde o întoarcere la o versiune mai reacționară a capitalismului, prin invocarea naționalismului pseudo-economic, nu i-au permis să scape de nivelurile record de dezaprobare din partea poporului american, politicianul american care se bucură în prezent de cea mai mare încredere la nivelul percepției publice este Bernie Sanders, cel care a avut o încercare credibilă de a face ceva fără precedent în istoria Statelor Unite – să devină candidatul la funcția de președinte din partea unuia cele două partide majore, afirmând în același timp că este socialist. ■

Adresa de corespondență: Peter Evans <pevans@berkeley.edu>

> Trumpism-ul și clasa muncitoare a bărbaților albi

de **Raka Ray**, Universitatea din California, Berkeley, Statele Unite ale Americii



Nucleul susținătorilor lui Trump – clasa muncitoare albă.

A devenit un element comun atât în media, cât și în literatura academică faptul că votanții lui Trump, care se regăsesc în număr mare în proteste de dreapta, cum ar fi cele din Charlottesville, Virginia, sunt numiți „bărbați albi furioși”. *Washington Post* întreabă: „De ce sunt atât de mulți bărbați albi atât de supărați?” Sociologul Michael Kimmel sugerează că aceștia sunt uniți de „îndreptățirea contestată” [lb. engl. aggrieved entitlement]. Când toate voturile de la ultimele alegeri din SUA au fost numărate și analizate, o categorie de alegători a devenit evidentă: 71% dintre bărbații albi fără studii universitare au votat pentru Trump, în timp ce mai mult de jumătate din bărbații albi cu studii universitare au votat, de asemenea, pentru Trump.

Deși s-a discutat mult despre termenul de vot al „bărbaților albi furioși”, atât din perspectiva stângii, cât și a drepte, consider că trebuie să examinăm cu atenție fiecare element al acestuia. Acest grup de alegători este, în același timp, alb, de sex masculin și din clasa muncitoare; astfel rasa, clasa și genul trebuie analizate și înțelese împreună.

În SUA, declinul fordismului și declinul aferent legat de locurile de muncă „bune” nu au fost pur și simplu o

chestiune de clasă. Între începutul și sfârșitul secolului XX, în Statele Unite, fordismul a generat locuri de muncă bune în fabrici cu linii de asamblare pentru mărfuri standardizate, permițând obținerea de salarii mai mari, astfel încât lucrătorii să își poată permite cumpărarea produselor pe care le-au făcut, și a promis o relativă constanță a locurilor de muncă. Dar fordismul, în realitate, însemna mai mult decât atât. Deși gândit pentru producția industrială la scară largă și consumerism domestic, fordismul nu a fost niciodată o simplă caracteristică a economiei capitaliste. A reflectat simultan patriarhia: ideologia fordismului a subsumat, în esența sa, salariul familiei - ideea că un venit unic poate susține întreaga familie. Salariul familiei, la rândul său, a presupus o diviziune a muncii în care bărbații au avut grijă de producție, în timp ce femeile au avut grijă de consum (și, de asemenea, au subvenționat hrana și reproducerea socială a lucrătorilor). Faptul că bărbații, mai degrabă decât femeile, ar lucra în locurile de muncă bune a provenit din asumptii genizate legate de locul potrivit pentru bărbați și femei, precum și din faptul că (în absența oricărei prevederi privind egalitatea de remunerare între bărbați și femei) avea sens ca femeile, a căror capacitate de câștig era mult mai mică, să fie acelea care să rămână acasă. Într-adevăr, la baza

mentalității bărbaților privind ceea ce îi definește ca fiind bărbați, stătea capacitatea acestora de a fi furnizori pentru familiile lor.

Excluși din sfera salariului unic al familiei erau bărbații ale căror salarii nu erau suficient de mari: negrii și imigranții. Fordismul, prin urmare, a privilegiat muncitorii calificați de tip gulerele albastre, muncitori care erau bărbați albi. De asemenea, au fost excluse femeile care nu erau atașate de un bărbat și femeile ai căror bărbați nu ar câștiga niciodată suficient pentru a-și putea întreține singuri familiile. De asemenea, întrucât era o perioadă în care statul a făcut investiții în domeniul sănătății, al educației și al vârstei a treia, ideea de viață mai bună putea fi proiectată și era la îndemâna bărbaților albi din clasa muncitoare.

Declinul fordismului a coincis cu valurile de mișcări sociale ale femeilor și ale oamenilor de culoare care cereau egalitate, salarii egale, drepturi de reproducere, drepturi de liberă exprimare, manifestări împotriva războiului și pentru libertatea sexuală. Odată cu declinul fordismului și declinul salariului unic al familiei, a apărut creșterea familiilor cu două venituri și a fost zdruncinată ideologia salariului unic familial. În cadrul regimului actual al capitalismului globalizat și finanțat, producția a fost relocată în regiunile lumii cu salarii mici și multe locuri de muncă au dispărut pur și simplu din cauza automatizării. Noul regim a recrutat femeile în rândul forței de muncă plătită și a promovat încetarea investițiilor din partea statului și a corporațiilor în domeniul bunăstării sociale.

Timp de peste 40 de ani, venitul mediu al bărbaților albi, ajustat pentru inflație, practic a stagnat, în timp ce venitul femeilor albe aproape că s-a dublat. Veniturile medii ale femeilor de culoare au crescut mai mult decât dublu, iar veniturile medii ale bărbaților de culoare au crescut, oarecum, și ele. Chiar și în contextul Marii Recesiuni și al creșterii economice modeste, femeile albe, bărbații și femeile de culoare au înregistrat unele progrese. Dar orice creștere a veniturilor bărbaților albi a mers mai ales către cei bogați.

Deoarece fordismul era în același timp despre clasă, rasă și sex, reacția la declin le-a luat în calcul pe toate cele trei: atunci când bărbații albi din clasa muncitoare și-au pierdut locurile de muncă și-au pierdut și simțul de masculinitate, controlul asupra femeilor, și avantajul anterior față de bărbații de culoare. Au pierdut ceea ce credeau că îi definește. Deși termenul „îndreptățirea contestată” poate părea potrivit, cred că este inadecvat.

Descrierea filosoafei Nancy Fraser privind două tipuri de lupte politice recente în SUA - lupte pentru redistribuire și lupte pentru recunoaștere - oferă o modalitate utilă de a gândi despre politica ce derivă din aceste pierderi. Fraser definește luptele pentru redistribuire ca lupte cu privire la inegalitatea materială - deținerea venitului și a proprietății,

accesul la munca plătită, educația și îngrijirea medicală. Redistribuirea se referă, astfel, la nedreptatea socio-economică. Luptele pentru recunoaștere, pe de altă parte, se referă la nedreptăți simbolice, cum ar fi dominația culturală, non-recunoașterea și lipsă de respect pentru grupurile marginalizate - homosexuali sau trans, persoane de culoare sau femei - lupta pentru respect și incluziune.

În timp ce Fraser separă analitic luptele pentru redistribuirea și recunoașterea, totuși în practică, în viața oamenilor, aceste aspecte sunt, de obicei, interconectate. Bărbații albi cu diplome universitare au votat în 2016 pentru recunoaștere și redistribuire: au vrut să fie recunoscuți ca bărbați care nu au mai putut fi sursa unică de venit în familiile lor și care, prin urmare, se temeau că li se refuza dreptul de a fi bărbați. Mulți din această categorie au simțit că erau batjocoriți din pricina faptului că erau albi, oamenii lor fiind considerați intoleranți, femeile câștigând putere și statul favorizând aparent oamenii de culoare, prin politici de acțiune afirmativă.

Aripa dreaptă din SUA a înțeles mai bine decât stânga această dinamica și a fost în măsură să valorifice și să promoveze narrative culturale americane, cum ar fi:

- Săracii care merită versus Săraci care nu merită (ideea că unii au devenit săraci deoarece au rămas fără locuri de muncă versus cei care pur și simplu nu doresc să muncească);
- Nativismului (o anxietate conform căreia imigranții nu doar că iau locurile de muncă de la cei care le merită, ci și, prin răspândirea lor numerică, transformă America într-un loc mai puțin alb);
- Bărbații ar trebui să fie furnizorii de venit (ceea ce implică faptul că femeile care încearcă să conducă sau să concureze ar trebui să fie puse din nou la locul lor).

Această implementare cu succes a discursurilor privind recunoașterea și redistribuirea creează și susține o politică a resentimentelor care marchează clasa muncitoare albă.

Cu puține excepții, discuțiile dinspre aripa stângă americane implică o mare deconectare între politica de redistribuire și politica de recunoaștere. Politica justiției economice, politica justiției culturale (de exemplu, toaletele adaptate pentru persoanele transgender) și politica mediului sunt promovate de către mișcări care sunt adesea ostile una față de cealaltă. Grupuri precum *Viețile de Culoare Contează* [lb. engl. *Black Lives Matter*], care combină politicile de recunoaștere și redistribuire, încă nu au rezonat cu o audiență largă. Deși întotdeauna este mai greu să se unească stânga - din multe motive, atât discursive, cât și materiale - această înlănțuire de factori a adus în discuție dreptul la putere și a determinat clasa muncitoare albă să devină absorbită în aceste promisiuni. ■

Adresă de corespondență: Raka Ray <rakaray@berkeley.edu>

> Era Trump și politicile de imigrație

de **G. Cristina Mora**, Universitatea din California, Berkeley, SUA



President Trump desconsideră primul principiu al istoriei SUA – acela că America este un tărâm al imigranților.

Evenimentele de până în noiembrie 2016 au inclus multă retorică cu privire la cine a făcut America măreață și cine îi va aduce căderea morală și economică. În centrul acestei dezbateri au fost imigranții: afirmațiile despre „oamenii răi” („*bad hombres*”) și „*infractorii*” din Mexic și nu numai au condimentat campania și discursurile exagerate ale lui Donald Trump. Punerea semnului de egal între imigranți și criminali, împreună cu discuțiile continue despre dispariția locurilor de muncă au alimentat vocile naționaliste anti-imigrație, care au atins apogeul în timpul Convenției Naționale Republicane, când, la granița americană cu Mexicul, Trump triumfa pe fundalul mulțimii care scanda „Construim un zid!”.

Pentru mulți oameni de știință din domeniul imigrației, această frenezie pare periculos de deplasată din trei motive. Primul, imigrația a înregistrat, de fapt, o valoare netă de zero în ultima decadă. Pe cât de mulți imigranți sosesc anual, tot atâția pleacă, iar datele recente arată că mai mulți mexicani părăsesc Statele Unite decât sosesc. Era imigrației în masă în America a luat sfârșit, în ciuda abundenței mesajelor politice despre o invazie ilegală bruscă și supratensionată a imigranților. În al doilea rând, multe cercetări, printre care și cea a *Comisiei de Buget a Congresului*, arată că imigranții aduc de fapt un câștig economic net națiunii americane. Imigranții, chiar și cei ilegali, plătesc taxe, iar a doua generație de imigranți formează unul dintre grupurile antreprenoriale importante din țară.

Mai mult chiar, imigranții beneficiază în mai mică măsură decât cei născuți pe teritoriul american de programele de asistență socială, fapt care este deseori uitat de politicienii și bloggerii care avertizează despre o „Regină Latină a Bunăstării”. Și nu în ultimul rând, imigranții vor să se integreze. Departe de a fi o amenințare culturală pentru țară, vasta majoritate a imigranților și mai ales copiii lor învață limba engleză. Iar, în plus, mulți imigranți sunt religioși; de fapt, marea majoritate a „*bad hombres*” mexicani din Statele Unite sunt de religie creștină, fapt ce l-a făcut pe Ronald Reagan să declare la un moment dat că sud-americanii latini sunt republicani, chiar dacă ei nu știu încă asta.

Dar, în ciuda numeroaselor rezultate de acest fel ale cercetărilor din domeniu, curentul pericolului imigrației continuă să câștige noi adepți. Dar oare aceasta se datorează doar politici de dreapta? Nu chiar. Mass-media de centru și democrații alimentează și ei aceste idei. Deși nu atât de explicit ca în media conservatoare, publicații ca *The New York Times*, spre exemplu, deseori comentează mai mult despre costurile și crimele imigranților, decât despre beneficiile pe care ei le aduc societății. Și în ciuda ordonanței DACA (*Deferred Action for Childhood Arrivals*)¹, administrația Obama a continuat aceleași politici de deportare stabilite în timpul administrației Bush, deportând chiar de două ori mai mulți imigranți decât ultimele două administrații la un loc, record ce i-a conferit titlul de „Deportatorul Șef”. Spre meritul său [n. tr. al lui Obama], administrația lui a pus mai mare accent pe deportarea noilor sosiți decât a celor deja stabiliți, dar aceasta a contribuit foarte puțin la calmarea cererilor pentru susținătorii respectării drepturilor imigranților, care erau în așteptarea unei reforme complete a legilor imigrației, alimentați de promisiunile electorale din campania „Yes We Can” [lb. rom. „Da, putem”].

Și cu toate acestea, ideea că democrații vor susține drepturile imigranților părea încă promițătoare în lunile de dinainte de noiembrie 2016. Tim Kaine, candidatul Partidului Democrat la funcția de vice-președinte, și-a presărat discursul de la Convenția Națională a Democraților cu numeroase fraze în spaniolă, promițând imigranților că Partidul Democrat va susține prioritar o reformă a legilor imigrației. Hillary Clinton a promovat continuu în discursurile electorale din Texas și Florida promisiunea că

>>

ea va susține imigranții și va face ceea ce administrația Obama nu a reușit. Grupurile de influență latino-hispanice s-au atașat puternic de aceste promisiuni, promovând o campanie puternică pro-ieșire-la-vot, care, în cele din urmă, a ajutat la victoria democraților în câteva state din sud-vest și a propulsat prima persoană „latină” în Senatul Statelor Unite.

Grupurile de influență asiatice nu au fost nici ele mult în urmă. Deși mai puțin numeroase decât confrății lor latini sud-americani, organizațiile asiatice au avut un rol important în mișcarea de promovare a drepturilor imigranților. În lunile dinaintea alegerilor, au susținut că votanții asiatici vor face diferența în state precum Virginia și Nevada. Ei au dus o impresionantă campanie de înregistrare a votanților, promovând ideea că democrații vor fi suficient de înțelepți încât să includă reforma imigranților în centrul campaniei lor.

Dar în ciuda acestor impresionante eforturi, populația latino și cea asiatică nu a reușit să influențeze rezultatul votului. Soarta națiunii a fost decisă de comunitățile din orașele mai mici, din Michigan, Pennsylvania și Ohio, nu în marile porți de intrare a imigranților de pe coasta americană. Într-adevăr, statele central-vestice din „Rustbelt” [n. tr regiune din SUA care cuprinde în mare parte zone din Midwest și din zona Marilor Lacuri] au fost martorele unei dublări a populației imigrante la începutul anilor 1990, iar acești imigranți au obținut poziții nu doar în agricultură, dar și în fabrici. Înfățișarea și cultura lor diferită i-a transformat în ținta politicienilor de dreapta care aveau nevoie să se afirme. Astfel, a fost mai ușor pentru politicieni să dea vina pe imigranți pentru lipsa locurilor de muncă și scăderile din economie, decât să explice clar mecanismele capitalismului global și creșterea inegalităților.

Și atunci, unde se plasează în discuție drepturile imigranților – mai ales dacă ajung la urechile surde ale politicienilor din Washington? Răspunsul nu e clar, cu excepția faptului că statele membre SUA devin promotorul drepturilor imigranților. California, spre exemplu, oferă asigurare medicală și carnet de conducere imigranților fără acte, oferind un anume confort și o senzație de integrare și legalitate. Orașe de peste tot s-au proclamat „sanctuale”, o mișcare mai mult simbolică ce indică opoziție față de administrația Trump.

Totuși, perspectiva e sumbră. Trump controlează același regim complicat al deportărilor rafinat de Obama, pe care l-a continuat în primul an de mandat și echivalează imigranții cu criminalii. Ordonanța dată de el, cunoscută sub numele de „Interzicerea călătorilor musulmani” [lb. engl. „Muslim Travel Ban”], de exemplu, a reiterat discuția la nivel național, trasând o legătură între musulmani și terorism. Grațierea lui Joe Arpaio, șeful Arizonei, care a încălcat o hotărâre judecătorească și a reținut imigranți doar pentru că nu aveau autorizație, întărește o dată în plus mesajul său despre „bad hombres”. Mai mult chiar, Trump intenționează să retragă și ordonanța DACA, deși programul vizează copiii imigranți, care nu pot fi găsiți vinovați de



Președintele Trump amenință să anuleze protecțiile stipulate în Ordonanța Prezidențială a lui Obama, cea cunoscută drept DACA („Amânarea acțiunii pentru imigranții minori”), pentru cei care au venit ilegal în SUA când erau minori. Aceștia sunt cunoscuți sub denumirea de Visători.

crime și nici nu reprezintă o amenințare pentru siguranța națională.

Este protestul răspunsul? În 2006, sute de mii de susținători ai drepturilor imigranților au ieșit în stradă scandând „Astăzi mășăluim, mâine votăm” și „Drepturile imigranților sunt drepturile omului”. A trecut mai mult de un deceniu, dar nicio promisiune nu a devenit realitate. Fără amnistie, imigranții nu au devenit cetățeni cu drept de vot. Iar apelurile activiștilor la drepturile omului sau speranța că americanii vor vedea imigranții ca parte comună a cetățeniei globale par complet neadekvate cu era americano-naționalistă pe stil Trump. Iar astăzi activiștii se tem că protestele viitoare vor avea o reacție adversă: pe plan local, numărul ordonanțelor anti-imigranți a crescut brusc după protestele din 2006.

Reforma imigrației este o temă politică utilizată de ambele părți: lupta pentru reunificarea familiilor și oferirea unei șanse imigranților de a-și îndeplini visul american cu siguranță merită să fie dusă, iar activiștii pentru drepturile imigranților luptă neobosiți pentru această cauză. Niciun părinte nu trebuie alungat de lângă copiii lui născuți în Statele Unite și nici unui individ nu trebuie să i se refuze siguranța, adăpostul și alte oportunități doar pentru că s-a născut de partea greșită a unui zid. În același timp, trebuie să recunoaștem că schimbările pe scară largă în politica de imigrare americană nu se vor produce probabil niciodată, deoarece sistemul arată precis ceea ce intenționează să ofere. Așa cum este creat și condus, oferă o forță de muncă ce e captivă, care subvenționează piața de muncă globală și face posibilă exploatarea. Niciun ajutor temporar, nicio schimbare minoră de politici sau programe de amnistiere pe termen scurt nu pot schimba această dinamică. ■

¹ DACA – „Amânarea acțiunii pentru imigranții minori” a fost o ordonanță a executivului lui Obama prin care se permitea minorilor intrați, chiar ilegal, în țară să beneficieze de o perioadă reînnoibilă de doi ani de protecție împotriva deportării și să fie eligibili pentru obținerea unui permis de muncă.

Adresă de corespondență: G. Cristina Mora <cmora@berkeley.edu>

> Asaltul lui Trump asupra muncii

de **Ruth Milkman**, Universitatea din New York, USA și membru în Comitetul de Cercetare ISA privind Mișcările Muncitorești (RC44)



După ce candidatul prezidențial Donald Trump a apelat cu succes la membrii obișnuiți de sindicat, liderii sindicali au început să îl susțină pe Președinte. Aici Președintele Trump este flancat de către lideri sindicali la Casa Albă.

Necrologurile mișcării muncitorești din Statele Unite au constituit un element foarte des folosit în discursurile stângii politice americane, cu mult timp înaintea neașteptatei ascensiuni la Președinție a lui Donald Trump. De zeci de ani deja, atât componenta sindicală a forței de muncă americane, cât și numărul grevelor au scăzut constant, fenomenul accelerându-se rapid după 1980, când Ronald Reagan a devenit președinte. Apelul său populist de atunci către muncitorii albi din „Centura Ruginită” – Rustbelt, regiune a Statelor Unite dintre Marile Lacuri și Midwest - a prefigurat campania lui Trump, 36 de ani mai târziu. În 1980, Reagan a câștigat un pic mai multe voturi ale sindicaliștilor (45%) decât a făcut-o Trump anul trecut (43%), fapt care a fost șters din memoria publică.

Bineînțeles, prăbușirea forței de muncă a redus drastic și numărul votanților sindicaliști. În 2016, doar

10,7% dintre muncitorii sectorului public și doar 6,4% dintre muncitorii sectorului privat erau membri de sindicat, de la un maxim de aproximativ 35% la jumătatea anilor 1950. De asemenea, numărul grevelor a scăzut dramatic de la începutul anilor 1980, iar multe dintre grevele care au avut, totuși, loc au fost provocate de angajatori, în încercarea de a forța sindicatele să renunțe la avantajele obținute anterior. Pachetul de legi „Dreptul la muncă” (care interzice în mediul privat așa-numitele *union shop* – înțreprinderi în care toți angajații trebuie să fie membri de sindicat) era adoptat în 27 de state la sfârșitul lui 2016, de la 20 în 1975, incluzând aici vechi centre de putere sindicală precum Michigan sau Wisconsin; iar în februarie al 28-lea stat, Missouri, l-a adoptat la rândul său. Așa după cum știe toată lumea, demobilizarea cândva atotputernicilor sindicate a mers mână-n mână cu uriașa creștere a inegalității din ultimii 40 de ani.

În ultimii ani, singurul punct tare al mișcării sindicale a fost sectorul public, în care rata de organizare este mult mai mare și relativ stabilă. Dar, după Marea Recesiune, și asta a început să se schimbe, ca urmare a valului de legi noi care limitează drepturile colective ale lucrătorilor din sectorul public, mai ales în statele controlate de republicani. Capul de afiș a fost Wisconsin, care, în 1959, a fost primul stat care a legalizat negocierile colective în sectorul public. În 2011, abia-alesul guvernator republican Scott Walker a forțat o propunere prin care limita drastic drepturile sindicatelor din sectorul public. În ciuda unor proteste publice masive, propunerea a trecut, iar Walker a semnat mândru transformarea ei în lege.

Rezultatele au fost devastatoare: procentul de sindicaliști în sectorul public din Wisconsin a scăzut de la 50,3% în 2011, la 22,7% în 2016. Și, așa după cum Gordon Lafer a arătat în cartea sa din 2017, *The One Percent Solution*, Wisconsin a fost doar începutul unei campanii sistematice a dreptei de a submina sindicatele din sectorul public în toată țara, o cauză principală fiind faptul că sindicatele constituie o importantă sursă de finanțare a campaniilor politice ale candidaților democrați. Pe plan național, numărul sindicaliștilor din sectorul public a scăzut relativ puțin, de la 36,8% în 2008, la 34,4% în 2016. Dar asta se va schimba în contextul în care tot mai multe state republicane urmează exemplul dat de Wisconsin.

În timpul primului an de mandat al lui Reagan, muncitorii albi au fost trădați fără milă de candidatul pe care atât de mulți l-au sprijinit, el însuși fiind fost membru de sindicat. E de notorietate faimoasa concediere a mii de controlori de trafic aerian, după ce aceștia au intrat în grevă în 1981, eveniment considerat astăzi drept punctul în care mișcarea sindicală americană a început să o ia la vale. Pentru a accentua dramatismul situației, cu un an înainte, sindicatul controlorilor de trafic îl sprijinise pe Reagan în campania electorală, convins fiind de retorica acestuia. Cu toate că lucrătorii federali nu au voie prin lege să declare grevă, au făcut-o oricum în diferite ocazii, dar reacția draconică a lui Reagan la derapajul

controlorilor de trafic a fost fără precedent în anii de după cel de-Al Doilea Război Mondial. Zdrobirea sindicatului controlorilor de trafic a fost emblematică pentru politicile privind munca în era Reagan, iar administrația sa a luat și alte măsuri pentru slăbirea sindicatelor, mergând până la eliminarea colectării federale a datelor personale ale membrilor de sindicat – măsură eliminată după protestele masive ale întregului sector de afaceri.

Discursurile electorale ale lui Trump conțineau permanent elogii adresate așa-zisului „om uitat” [lb. engl. „forgotten man”], prin invocarea unor imagini ale masculinității întrupate prin munca fizică, mai ales în sectorul construcțiilor, cel în care el și-a creat averea. În același timp, a manifestat dispreț față de angajații cu studii superioare din birouri și cubicule, în raport cu cei din fabrici sau șantiere. Retorica empatică a lui Trump față de muncitorii albi, postura sa anti-elitistă în favoarea celor pe care Clinton i-a catalogat celebru drept „deplorabili” amintesc de apelurile lui Reagan către cei numiți în acea epocă drept „democrații lui Reagan”. Până și sloganul „*Make America Great Again*” [lb. rom. „*Să facem America măreață din nou*”] este o preluare, acesta fiind creat pentru Reagan în 1980.

Chiar dacă retorica abundă în ecouri, politica lui Trump în ceea ce privește munca este mult mai discretă, cel puțin până acum, față de atacurile directe la sindicate din timpul lui Reagan. Dar, în timp ce publicul este fascinat de șuvoiul constant de tweet-uri și tirade pe diverse teme ale lui Trump, precum și de neconținutele frământări din culisele Casei Albe, o agendă anti-muncitorească, îndelung pregătită de dreapta, se dezvoltă în liniște sub radar. În concordanță cu retorica de campanie în care s-au criticat intens așa numitele reglementări „*job killing*” („ucigașe de slujbe”), administrația Trump a început să desființeze diverse reglementări în legislația muncii, adoptate în mandatele lui Obama, urmărind în principal eliminarea creșterii pragului salarial care permite plata automată a orelor suplimentare (prag neschimbat din 1975). Și, chiar dacă este rareori considerat un subiect din domeniul muncii, respingerea „*Obamacare*” (reforma lui Obama privind asigurările medicale) ar putea lovi disproporționat clasa muncitoare albă.

Nominalizările lui Trump pentru *Biroul Național de Relații de Muncă* (*National Labor Relations Board - NLRB*), organismul de cinci membri care reglementează negocierile colective în sectorul privat american, au fost fățiș anti-sindicale, un alt ecou al epocii Reagan. Doi membri numiți de Trump și-au ocupat deja locurile în NLRB, iar un al treilea o va face în luna decembrie. Din acel moment, nominalizații lui Trump vor controla efectiv comisia; începând cu 2018, o lungă serie de decizii privind munca, adoptate în epoca Obama, vor fi cu siguranță răsturnate. Primul nominalizat de Trump în fruntea Departamentului Muncii, mogulul fast-food-urilor Andrew Puzder a fost forțat să se retragă, dar din cauza acuzațiilor de violență domestică și a faptului că a angajat un imigrant fără documente și nu din cauza opoziției declarate în raport cu reglementarea muncii. >>

Cea mai însemnată numire a lui Trump pentru sindicatele americane este, însă, Neil Gorsuch la Curtea Supremă. Toată lumea se așteaptă ca votul lui Gorsuch să fie decisiv în speța *Janus v. AFSCME*, aflată acum în atenția Curții. Cazul a fost lansat de un mic grup de angajați ai sectorului public din Illinois, ajutați fiind de Fundația Națională a Dreptului la Muncă și de conservatorul Centru Liberty Justice. Ei urmăresc eliminarea comisioanelor și a taxelor de agenție plătite de cei care nu sunt membri de sindicat, în virtutea contractelor colective de muncă din sectorul public. Cele mai multe legi statale cer ca sindicatele din sectorul public să reprezinte toți muncitorii la negocieri, nu doar pe aceia care sunt membri de sindicat; comisioanele sunt menite să acopere costurile reprezentării și să prevină apariția „agenților liberi”. Câteva state (inclusiv Wisconsin și Iowa) deja interzic aceste comisioane; speța *Janus* va extinde interdicția la nivel național. Acest fapt va însemna o lovitură devastatoare pentru sindicatele din sectorul public, atât în statele democratice, cât și în cele republicane.

Nu este o concluzie deplasată aprecierea că această abordare dură se va extinde în tot sectorul muncii sindicalizate. Până acum, relația lui Trump cu sindicalistii a urmărit clasică strategie „dezbină și cucerește”, de-a lungul unei direcții precis demarcate de rasă și gen. Chiar în prima sa zi de lucru, după inaugurare, Trump a invitat un grup de sindicaliști din construcții la Casa Albă; mai târziu, a susținut întâlniri similare cu oficiali ai sindicatelor polițiștilor. Acești lideri sindicali reprezintă asociații ai căror membri sunt, în covârșitoare majoritate, bărbați și, în

general, albi. Un alt element al efortului de a domoli cele mai reacționare sectoare sindicale este atenția pe care Trump o acordă sindicatelor care reprezintă agenții de control la frontieră, pentru care a luat măsuri ca numărul lor să crească. Opoziția sa declarată la NAFTA (Acordul Comercial Nord-American de Liber Schimb) și la alte acorduri comerciale liberalizate a rezonat cu câțiva lideri de sindicat din rămășițele sectorului manufacturier, în timp ce alții au pus la îndoială declarațiile sale de tip „fake news” („știri false”), despre cum va păstra slujbele din fabrici în Statele Unite.

Asemenea apropieri prietenoase sunt clar absente când vorbim despre sectorul serviciilor și al sindicatelor din sectorul public, compuse în general din femei și oameni de culoare, iar în unele cazuri incluzând și muncitori imigranți, cei care sunt permanent hărțuiți de retorica xenofobă a lui Trump. Eforturile sale neobosite de a asmuți muncitorii născuți în Statele Unite - care, în mare majoritate, nu sunt membri de sindicat - împotriva imigranților reprezintă o altă strategie de tip „dezbină și cucerește”. Aici Trump se deosebește mult de Reagan, în timpul căruia s-a adoptat ultima reformă majoră a imigrației (Actul de Reformă și Control al Imigrației din 1986) și care a acordat amnistie pentru milioane de imigranți fără forme legale. Dar, chiar cu această importantă excepție, reacția lui Trump la sindicate este aproximativ identică cu cea a „Marelui Comunicator”. Dacă pe undeva s-a găsit o culegere de cazuri în care istoria se repetă de la sine, prima oară ca o tragedie, a doua oară ca o farsă, atunci aceasta este. ■

Adresă de corespondență: Ruth Milkman <rmilkman@gmail.com>

> Brumar american?

de **Dylan Riley**, Universitatea din California, Berkeley, SUA

Napoleon Bonaparte III, Președinte al Franței 1848-1852, prototipul lui Karl Marx de lider charismatic care apare, precum Președintele Trump, când clasa capitalistă și-a pierdut hegemonia.



Marcează victoria lui Trump o schimbare fundamentală în politica americană? Da, dar probabil nu în maniera în care v-ați aștepta. Departe de a reflecta un

fascism incipient, președinția lui Trump reprezintă o tendință spre „neo-bonapartism”: substituie un lider charismatic cu un proiect hegemonic. Precum versiunea franceză din secolul al XIX-lea, acest bonapartism recent este

legat de o criză de hegemonie, care derivă din erodarea bazei materiale care a permis clasei capitaliste americane să-și urmărească propriile interese, în vreme ce clama că le reprezintă pe cele ale societății în general. Această criză a fragmentat și a slăbit sistemul partinic, în contextul unui stat premo-dern și a unei populații profund depolitizate. Orice răspuns politic adecvat față de Trump trebuie să includă caracteristicile economice și instituțional-politice de bază care au făcut posibilă alegerea acestuia.

> Hegemonie și criză

Începând cu anii 1930 și până în anii 1970 – o perioadă care a început și s-a încheiat cu o criză economică – clasa capitalistă din SUA a menținut o hegemonie fordistă, bazată pe salarii mari, profituri sănătoase și o rată (relativ) ridicată a ocupării forței de muncă. Perioada lungă de creștere economică de după război le-a permis atât administrațiilor democrate, cât și celor republicane să ofere câștiguri importante clasei muncitoare. Dar, din 1973, încetinirea economiei americane a subminat acest regim. Pentru elitele de afaceri, creșterea rapidă a productivității și a profiturilor a determinat o stare de bunăstare tolerabilă și în expansiune. Dar pe măsură ce competiția din partea Germaniei, Japoniei, a economiilor tigrilor asiatici și, în cele din urmă, a Chinei a determinat scăderea ratei profiturilor, regulile jocului s-au schimbat. Capitalul a intrat în ofensivă începând cu mijlocul anilor 1970, iar cele două partide s-au adaptat cu rapiditate. Restrângerea bunăstării americane a început în vremea lui Carter și a continuat până în perioada lui Obama. Noua formulă hegemonică era neoliberalismul, care promitea libertatea și auto-determinarea prin intermediul pieței pentru muncitorii reimaginați în rol de consumatori. În loc de măriti salariale și programe sociale, reducerile de taxe erau considerate drept baza materială a consensului.

Criza acestei formule neolibérale datează din 3 octombrie 2008, când cele 700 de miliarde

de dolari din cadrul Programului „Troubled Assets Relief” (TARP), care au salvat băncile, au dezvăluit ipocrizia ideologiei pieței libere. Elementele neoliberale au rămas prezente în perioada administrației Obama, combinate cu (relativ ieftinele) concesiuni în privința mediului și a chestiunilor LGBTQ. Cu toate acestea, administrația Obama nu poate fi descrisă ca fiind complet neoliberală. Obama a pledat pentru susținerea posesorilor de capital financiar și bogății mai mult decât a făcut-o Bush, mai ales în ceea ce privește cadourile uriașe oferite sectorului de asigurări prin intermediul Affordable Care Act (programul lui Obama referitor la asigurările de sănătate, numit adesea Obamacare). În perioada administrației Obama, relația dintre investitorii privați și stat a fost reorganizată, pe măsură ce sectoarele economiei capitaliste au devenit tot mai dependente de stat.

Trump a fost capabil să politizeze în mod eficient colapsul neoliberalismului. Deși programul său economic a fost aspru criticat de mai multe voci respectabile – editorialistul (și câștigătorul Premiului Nobel pentru economie) Paul Krugman de la *New York Times* a condamnat discursul inaugural al lui Trump pentru des-crierea unei „distopii a unui colaps social și economic care n-are legătură cu realitatea americană” – problemele de bază expuse de Trump sunt reale și demonstrabile. În 1980, industria manufacturieră furniza încă 22% din numărul total de locuri de muncă, ajungând până la 30% în majoritatea regiunilor aflate la est de Mississippi, în nord și sud; în sudul Californiei și în zona Pacific Northwest, locurile de muncă din industria aerospațială se adăugau la aceste cifre. Până în 2015, locurile de muncă din industria manufacturieră au scăzut spre 10%, afectând nu numai faimoasa „Rust Belt” din zona superioară din Midwest, ci și – mai ales – statele din sudul și vestul îndepărtat. Dezindustrializarea a avut consecințe sociale reale, ducând la sărăcie, abuz de narcotice și altele.

În timp ce baza manufacturieră a Americii a fost excavată, iar salariile medii au stagnat, veniturile

managerilor de top au crescut uimitor. Astfel, interesele clasei capitaliste americane sunt tot mai depărtate de cele ale restului societății. Aceasta este tocmai maniera specifică în care alegerea lui Trump reprezintă o expresie a unei crize a liderilor clasei conducătoare. Elita socială americană nu mai poate pretinde în mod plauzibil că interesele sale coincid cu cele ale majorității populației.

> 2016: o alegere cu surprize?

Într-un fel, alegerile din 2016 au reprezentat o surpriză istorică. Însă trei factori structurali puternici au făcut posibil acest lucru: excavarea sistemului partinic, care a permis atât revolta lui Sanders, cât și pe a lui Trump, caracterul premodern al statului american și, în cele din urmă, apatia politică larg răspândită. Primul lucru este prea evident pentru a necesita o discuție, dar următoarele două sunt la fel de importante.

Ciudățeniile instituționale premoderne ale statului american au jucat un rol uriaș în victoria lui Trump. Construit pentru a proteja interesele oligarhiei deținătoare de sclavi prin distorsionarea votului, sistemul american are caracteristici comune cu imperiul german al lui Wilhelm al II-lea sau cu parlamentul italian din vremea lui Giolitti: sufragiu limitat, abordarea „câștigă cel care sosește primul”, praguri ridicate pentru accesul la scrutin și un colegiu electoral bazat pe principii statale. Trump a câștigat președinția, în pofida pierderii votului popular cu aproape trei milioane de voturi. Într-adevăr, deformarea pe model *ancien-régime* a sistemului politic american devine mult mai clară pe măsură ce urbanizarea continuă.

Puternica apatie politică a jucat, de asemenea, un rol crucial. Doar aproximativ 55% din populația cu drept de vot a participat la alegeri. Ca întotdeauna, prezența la vot a fost înclinată spre alegătorii mai bogați și mai educați. Votanții democrați au părut să stea departe de vot mai mult decât republicanii: potrivit unui sondaj, 46% dintre republicanii înregistrați au votat,

>>>

față de numai 42% dintre democrații înregistrați, persoanele de culoare regăsindu-se într-o proporție mai mare printre cei care nu au votat. Chiar și o prezență la vot doar cu puțin mai ridicată printre alegătorii democrați l-ar fi împiedicat pe Trump să câștige.

> Consens erodat

Ce soluție propune Trump? În lumina inabilității sale de a promova legislație, acest lucru pare să se limiteze la anularea reglementărilor de mediu și de siguranță „inutile”, pentru a reduce costurile pentru manufacturieri, constructori și consumatori, stimulând cererea. Tarifele ridicate la importuri și acțiuni împotriva imigrației ar putea ajuta la maximizarea ocupării locurilor de muncă de către autohtoni. Însă ideea că „reglementarea” constituie o constrângere majoră asupra investițiilor americane este una bizară.

Se află în cărți o reconfigurare geopolitică? Cu toate că [n. tr. Trump] este incapabil fără speranță să genereze condițiile care constituie mediul politic extern normal al SUA (retragerea din știrbul acord de la Paris, respingerea predicilor virtuozitate cu privire la „drepturile omului” și „democrație”), nu par să existe schimbări majore în perspectivă: NATO și Japonia vor fi susținute până la capăt; iar războaiele

lui Bush și Obama vor fi extinse pe termen nedeterminat.

> Viitorul

Care vor fi noile modele de luptă politică? În relațiile internaționale, Trump plănuiește un boom „etatism-capitalist” bazat pe infrastructură, cuplat cu o strategie de negociere externă fără restricții. Însă proiectul pare să fie în mod fundamental incoerent. Cum pot susține SUA deficite uriașe, în timp ce abordează o postură belicoasă față de China, ale cărei economii ar fi folosite în mod prezumtiv la garantarea acestei frenezii cheltuitoare? Ar trebui să anticipăm lupte grele între facțiuni ale clasei dominante, care au diverse grade de acces la resursele statului federal.

Trump nu este fascist, deoarece îi lipsesc organizarea de partid, o miliție și o ideologie; politica sa externă este „izolaționistă” mai degrabă decât expansionistă, în sensul clasic fascist. Berlusconi ar părea să reprezinte o paralelă evidentă, dar există două diferențe majore. Mai întâi, mogulul italian a fost mult mai mult o creație a sistemului decât este Trump: cu un imens imperiu media la dispoziția sa, acesta a avut o legătură directă și intimă cu clasa politică a țării, ceea ce-i lipsește lui Trump. Poate mai

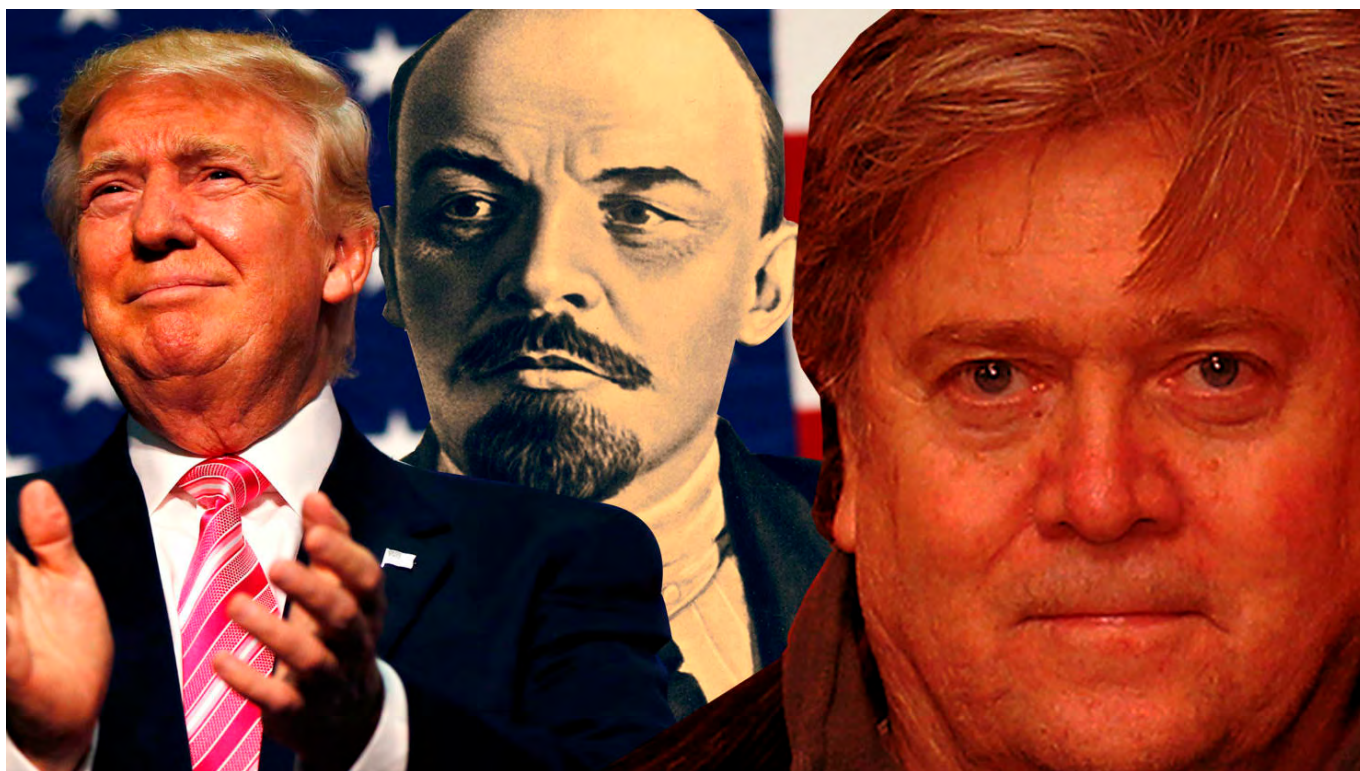
important, modelul lui Berlusconi a fost Ronald Reagan, iar acesta a profitat de dorința italienilor pentru o normalitate în stil american. Pe scurt, Berlusconi a fost un neoliberal al perioadei târzii a acestui curent – un model de care Trump în mod cert se desparte. Putin sau Orbán ar putea fi analogii mai utile. Din această perspectivă, Trump poate fi considerat ca o figură „neo-patrimonială”, care va stabili o curte informală de adepți și îi va răsplăti cu larghețea statului.

Un program economic „trumpisto-keynesian” – o perspectivă tot mai îndoielnică – ar putea canaliza resursele federale către zona superioară a Midwest-ului, cu speranța consolidării unei coaliții electorale permanente. Dar proiectul demarării unei creșteri a economiei americane prin intermediul unei forme anacronice de capitalism controlat de stat pare extrem de improbabil. Ne putem aștepta, în consecință, la un declin și o derivă continue. Pe de altă parte, fractura profundă din cadrul elitei pe care a produs-o victoria lui Trump ar putea crea posibilități pentru schimbări progresive în SUA. ■

Adresă de corespondență: Dylan Riley
<riley@berkeley.edu>

> Ascensiunea dreptei Leniniste

de **Cihan Tuğal**, Universitatea din California, Berkeley, SUA



Steve Bannon, arhitectul intelectual al extremei-dreapta, face o trimitere explicită la apelul lui Lenin de distrugere a statului.

Victoria populismului de dreapta în America a luat prin surprindere jumătate de națiune. Contextualizat, însă, într-o manieră global-istorică, acest fapt este departe de a fi unul șocant. Pe scurt, ciclurile de avânt și cădere ale erei neolibérale s-au auto-devorat. Criza economică nu se traduce nemijlocit într-o problemă politică de amploare, dar atacul ideologic (post-1970) îndreptat împotriva tuturor formelor de colectivism au privat umanitatea de remedii centriste și de centru- stânga pentru tratarea capitalismului. Descentralizarea neoliberală și anti-colectivismul persistent sunt trenduri globale și nu

fac subiectul articolului de față. De-a lungul ultimelor decenii, în America acestea au fost agravate de o migrație istorică a limbajului și a politicii populiste de la stânga la dreapta. Drept consecință, stânga se găsește în imposibilitatea de a înainta măcar o provocare populistă adecvată (să nu mai vorbim de salvarea sau detronarea capitalismului), în timp ce provocarea propusă de dreapta este plină de vigoare, spirit, și promisiuni – dacă nu chiar soluții reale.

> Liberalizarea stângii

Stânga nu mai poate continua să vorbească într-un mod convingător pe un ton populist. Nu știe cum. În orice

>>

caz, majoritatea ideologilor săi nu vor asta. Pentru a putea înțelege precaritatea nuanțelor populiste din cadrul stângii americane, trebuie să ne uităm la preistoria anti-populismului erei noastre.

În mod paradoxal, identific originea acestui transfer în ceea ce părea, cel puțin pe hârtie, cea mai democratică revoltă a secolului XX: 1968 (după cum a fost resimțit în Occident). Alături de anti-capitalismul său, 1968 a fost o revoltă împotriva exceselor etatiste și birocratice ale stalinismului, a democrației sociale și a Noului Acord [lb. engl. New Deal]. Deși justificată în multe privințe, dispoziția anti-birocratică a acelui moment i-a făcut, în cele din urmă, pe mulți să tragă învățături greșite din căderea statismului și victoria (neo)liberalismului. 1968 a fost o greșală necesară. Dreapta a înțeles-o. Stânga nu.

Principalii moștenitori ai lui 1968 în Occident – stânga liberală și mișcările autonomiste/ anarhiste – au dezvoltat o suspiciune incurabilă nu doar în ceea ce privește organizarea, ideologia și leadership-ul, dar și o reticență de a vorbi în numele majorităților, „al poporului”. Toate aceste discursuri (și politici) au ajuns să fie etichetate ca „totalizatoare” și totalitariste (de către extrema stângă) sau „iresponsabile” și inutile (de către stânga liberală). Cu excepția Europei de Sud (unde populismul de stânga s-a întors pe scenă, însă fără clasă și neancorat ideologic și organizațional) și a Americii Latine, dreapta a pus stăpânire pe golul emergent.

Înfrânt pe hârtie, spiritul libertarian al mișcării 1968 a hrănit anti-etatismul neoliberalismului. Dar consecința și mai otrăvitoare a fost separarea ulterioară a stângiștilor, între nihilismul post-modern și liberalismul de stânga.

Care a fost proiectul liberalismului de stânga? Deși global în cauze și manifestări, liberalismul de stânga și-a găsit cea mai pură expresie în Statele Unite și Marea Britanie. Cuvântul cheie a fost incluziunea, care

a substituit egalitatea. Inspirat din sociologi precum Anthony Giddens, noul centru anglofon (New Labour și Clintonismul) s-a concentrat pe includerea mai multor persoane la masă. De-a lungul a trei decenii, incluziunea s-a extins în termeni de rasă, gen, și orientare sexuală – dar masa în sine s-a micșorat. Așadar, desigur, femeii și bărbați afro-americani și hispanici, chiar și musulmani, au obținut poziții prestigioase în instituții la care puteau doar visa înainte; dar populația afro-americană și hispanică a penitenciarelor din SUA a crescut, la fel ca numărul musulmanilor bombardați, supuși embargoului și înfometatei de Statele Unite.

Liberalismul de stânga s-a adresat minorităților (mai comune) prin programe de ajutor social bine țintite; însă întrucât liderii democrați s-au sfiit să ia de la cei înstăriți, acest plan se putea înfăptui numai prin accentuarea victimizării albilor care nu și-au mai găsit loc la o masă în continuă micșorare. Aceste persoane clasate au ajuns să fie percepute drept rasiști, „o adunătură deplorabilă”, oameni cu care nu se mai poate discuta (o realitate produsă de proiectul însuși).

> Autodistrugerea stângii și servirea dreptei

În consecință, minoritățile nu sunt mobilizate și organizate într-un mod sistematizat (generând faimoasa „absență” de la votul din 2016 a cetățenilor afro-americani); persoanele albe clasate întâmpină cu neîncredere ambele partide, dar totuși consideră liberalii mai respingători. Până la ascensiunea lui Sanders, stânga instituțională (atât stânga liberală, cât și progresistii) a fost prinsă în jocul liberal de incluziune și diversitate condus de elită. Aceste trăsături înrădăcinate fac improbabil un nou New Deal.

Dar cum rămâne cu extrema-dreaptă? În ciuda unei antipatii profunde a stângii liberale, mulți intelectuali radicali și activiști celebrează împreună cu aceasta „sfârșitul ideologiei” și al leadership-ului organizat

(ducând la „rizomi” în stânga și electoralism printre democrații progresiști). De la Seattle la mișcarea „Occupy”, stânga americană s-a străduit nu doar să evite, dar și să submineze leadership-ul organizat. Cum centrul era în colaps, dreapta era de departe mult mai pregătită să ofere răspunsuri. Înainte de orice, cei de dreapta nu au renunțat nici la ideologie, nici la leadership-ul organizat. Pe hârtie s-au luptat împotriva ambelor, însă numai în timp ce confecționau în subsidiar ideologii, organizații și lideri.

În timp ce stânga a îngropat rămășițele lăsate de ideologiile și organizațiile lui 1968 (chiar și în timpul celebrării mișcării 1968 pentru contra-cultura și spiritul libertarian de care a dat dovadă), dreapta americană s-a organizat sub forma unei revolte împotriva 1968. Dar spre deosebire de reziduurile revoluției împotriva cărora a declarat că lupta, dreapta era organizată și ideologică. Succesul său în a muta centrul spre extrema dreaptă s-a bazat de fapt pe strategiile și tacticile reprimite ale unei orientări uitate din 1968: o înțelegere specifică a teoriei lui Lenin asupra revoluției.

> „Leninismul de secolul XXI” al dreptei americane

Demiterea lui Steve Bannon – intelectual de vârf al dreptei alternative (i.e. *alt-right*) americane – înainte de prima aniversare a președinției lui Trump aduce o falsă ușurare. De fapt, aventura lui Bannon la Casa Albă nu a fost decât o oprire într-o lungă călătorie – migrația limbajului, tacticii, și a strategiilor revoluționar-populiste de la stânga la dreapta. Bannon ar fi declarat: „Sunt un leninist. Lenin [...] voia să distrugă statul, iar acesta e și scopul meu. Vreau ca totul în jurul meu să se prăbușească, să distrug toate instituțiile actuale”. Dar în ce constă acest leninism? Într-o democrație complexă, leninismul se poate auto-susține doar ca populismul revoluției lungi. Timp de decenii, științele sociale au insistat pe imposibilitatea supraviețuirii unui al treilea partid în SUA, date fiind instituțiile



„Sunt un leninist. Lenin voia să distrugă statul, iar acesta e și scopul meu. Vreau ca totul în jurul meu să se prăbușească, să distrug toate instituțiile actuale.”

Steve Bannon, 2014

adânc înrădăcinate. Tocmai acest fapt „științific” a împuternicit o arogantă siguranță de sine în rândul liberalilor de stânga și al autonomiștilor/anarhiștilor (care găsesc astfel încă o justificare, respectiv servilismul manifestat față de neoliberalism și evaziunea politicii organizate). Extrema dreaptă americană a subminat acest „fapt”. Era ca și cum nu făceau decât să urmeze direcțiile dintr-o versiune condensată, de secol XXI, ale lucrării din 1902 a lui Lenin, *Ce-i de făcut?*, începând cu fraza: „Dacă nu poți construi un partid, paralizează partidul; ocolește-l; și cucerește-l.” Ei le-au înfăptuit pe toate trei simultan. *Ce-i de făcut?* al nostru imaginar și revizuit ar continua astfel: „Înainte să devii liderul de facto al partidului, asigură-te că toate instituțiile sale sunt mutilate.” Dacă Tea Party (o grupare populistă printre republicani) n-ar fi paralizat deja instituția republicană, cea din urmă ar fi fost capabilă să stopeze ascensiunea lui Trump.

Populismul american de dreapta nu este nimic altceva decât leninism în condiții democratice. Spre deosebire de bolșevicii ruși care erau nevoiți să evite aproape toate societățile și politicile deschise, publice, americanii de dreapta îmbrățișează societatea. Așadar *Ce-i de făcut?* în varianta revizuită ar susține: „Organizează-te

în fiecare celulă a societății. Nu subestima niciun loc pentru organizații și politică, chiar dacă (mai ales dacă) pare să fie în posesia taberei adverse.” Dreapta a învățat să nu cedeze educația, știința și cultura în monopolul stângii. „Însușește-ți toate terenurile organizaționale și ideologia inamicului, în măsura în care este posibil. Dezmembrează tot ce nu poți însuși.” Începând cu Andrew Breitbart, fondatorul outletului media de dreapta alternativă, dreapta a citit Școala de la Frankfurt; a dat importanță asigurării de sănătate, și, cu ascensiunea lui Trump și Bannon, promite locuri de muncă și infrastructură.

Astăzi dreapta leninistă nu mai poate ignora existența altor potențiale forțe populiste pe harta socială, oricât de precare ar fi. *Ce-i de făcut?* al secolului XXI ar concluziona, așadar: „Dacă anumite tranșee ale inamicului par să fie dincolo de puterea de influență a acestor tactici, mobilizează-i ocupanții să acționeze imatur și ilegal.” Când extrema-dreaptă a coborât asupra Universității din California, Berkeley și a altor mici centre ale rămășițelor influenței de stânga la începutul lui 2017, liberalii au venit în apărarea lor (în numele „libertății de exprimare”), când o grupare de extrema stângă i-a atacat fără o bază solidă. Entuzismul liberal pentru „libertatea de exprimare” s-a temperat după ce un

individ de extremă-dreapta a condus un camion într-o masă de protestatari anti-rasism din Charlottesville, dar *Washington Post* a continuat să pună accentul pe violența extremei stângi și libertățile dreptei alternative, când cea din urmă s-a întors la Berkeley în septembrie 2017. Multe păsări sunt ucise cu o singură piatră: inamicul e divizat; confuzia sa, lipsa voinței și slăbiciunea îi sunt expuse; reputația îi este pătată; și extrema dreaptă însăși continuă să fie stimulată.

Având în vedere că statul de azi este mai complex decât putea fi cuprins în orice definiție de secol XX, distrugerea acestuia necesită acțiuni mai puțin dramatice decât în 1917, cel puțin deocamdată. Încă nu știm ce ne rezervă dreapta pentru momentul în care instituțiile existente vor fi complet incapacitate, dar s-ar putea să aflăm în curând. Imediat după demisia sa, Steve Bannon a declarat „război” împotriva inamicilor săi, adăugând jovial că se întoarce la „armele” sale (însemnând media electronică). O revoluție populistă într-o lume a liberalismului adânc înrădăcinat (chiar dacă este supus procesului descompunerii) este o continuă bătălie și este sortită să întâmpine piedici. Spectacolul, însă, este departe de a se sfârși. ■

Adresă de corespondență: Cihan Tuğal
<ctugal@berkeley.edu>

> Dezordinea politică în democrația din Brazilia și Africa de Sud

de **Gay W. Seidman**, Universitatea din Wisconsin - Madison, SUA, membrul al Comisiei ISA de Cercetare a Mișcărilor Muncitorești (RC44)



Președintele Zuma al Africii de Sud, implicat adânc în scandaluri financiare, flancat aici de partenerii săi în infracțiuni, Frații Gupta.

O dată cu neașteptata victorie a lui Trump, cantități impresionante de cerneală creionau fie provocările aduse de globalizare, fie amenințarea populismului autoritar, însă cele mai multe dezbateri s-au centrat pe țările dezvoltate din emisfera Nordică. Dar cum rămâne cu democrațiile emisferei Sudice?

În ultimii 25 de ani, Brazilia și Africa de Sud reprezintă adevărate simboluri ale noii ere: după decenii întregi de industrializare autoritaristă, două dintre cele mai inegale societăți ale lumii au cunoscut un proces stabil de emergență către democrația constituțională, caracterizată de alegerea de către populație a conducătorilor capabili să asigure un raport echilibrat între dezvoltarea unor programe sociale incluzive, și, în același timp, creștere economică și integrare globală.

În ambele state, mișcările de stradă ale anilor 1990 au consolidat societatea civilă, mișcările de pe piața muncii și comunitățile paupere, devenind astfel simboluri globale ale posibilității de autodeterminare postcolonialistă. În ambele state, partidele ajunse la conducere prin alegeri democratice și-au asumat răspunderea schimbării progresive, urmărind

să obțină atât creșteri economice, cât și participare cetățenească democratică.

În calitate de exportatori de minerale și alte bunuri de comerț, ambele țări au beneficiat de pe urma prețurilor mari pe care le puteau primi la începutul anilor 2000 în schimbul bunilor pe care le comercializau. Partidele populare păreau să dezvolte un echilibru pragmatic, menținând relații optime cu investitorii internaționali și asigurându-se că populația este satisfăcută, dar păstrând și legături strânse cu economia globală, în timp ce politicile publice se adresau comunităților aflate de lungi perioade de timp în stare de sărăcie.

Dar în prezent, pe fondul unui declin al prețurilor de export, atât partidul ANC din Africa de Sud, cât și Partidul Muncitorilor Brazilieni se află într-o stare de agitație, structurile fiindu-le afectate de acuzații de corupție și de rapida pierdere a susținerii populare. În ambele țări, scandalurile uriașe de corupție au demască reprezentanții partidelor. Mari companii private din ambele state au mituit partidele și politicienii pentru a câștiga proiecte avantajoase în construcții, sedii pentru afaceri sau contracte cu statul, toate acestea cauzând furia populației.

>>

Corupția nu este nici pe departe o practică nouă în cele două state. Industrializarea autoritaristă a fost alimentată de-a lungul istoriei de afaceri ale elitei cu politicul: guvernele represive fiind în strânse legături cu marile corporații, corporații ce depindeau de politicieni pentru a obține diverse favoruri sau contracte avantajoase cu statul.

Însă democrația a dus la crearea unui nou tip de transparență: atât instituțiile democratice, cât și mass-media au dezvăluit detalii care nu ar fi fost vizibile în societățile trecute. În ambele state, centrele de investigații independente create ca parte a noilor structuri democratice, alături de noile reglementări privind libertatea de exprimare, au adus la lumină detalii incredibile privind nivelurile corupției. În democrațiile consacrate, politicienii și agențiile de stat pot fi aduși în fața justiției, lucru care permite noi abordări a ceea ce în trecut nu era de domeniul practicilor uzuale.

În Brazilia, Partidul Muncitorilor (PT) a oferit procurorilor independenți noi competențe, permițând procurorilor să ceară pedepse mai mici pentru complicii (martorii) unor fapte de corupție, în schimbul prezentării de către aceștia din urmă a dovezilor pentru faptele de corupție la care au luat parte. Această schimbare a competențelor procurorilor a fost fundamentală pentru aducerea la lumină a uriașului scandal Lava Jato, dar și a scandalurilor derivate din acesta, folosind stenograme pentru implicarea politicienilor în dezbateri electorale. În Africa de Sud, un nou centru independent de investigații, desemnat de Parlament pentru o perioadă determinată, a fost creat în societatea constituției post-apartheid. La sfârșitul anului 2016, „Protectorul Public”, o instituție neutră creată prin Constituție, a raportat un păienjenis de contracte păguboase între entități statale și companii private, în ceea ce a purtat denumirea de „Raportul Statului Capturat”. Începând cu acel moment, numeroase scurgeri de informații din emailuri dintre guvernanți și companii private au permis agențiilor de presă independente din Africa de Sud să prezinte publicului modul în care contractele cu statul duc la îmbogățirea partenerilor privați.

În mod deloc surprinzător, astfel de dezvăluiri au stârnit furia populației. În ambele țări, proteste și mișcări stradale de amploare au fost susținute de partidele de opoziție, mai ales ca urmare a faptului că deprecierea bunurilor de export a dus la crize economice în ambele state. La fel de importante, programele de eradicare a pauperității au fost finanțate din scumpiri și taxe pe venit, în loc de taxe pe avere sau pe proprietate, iar pe măsură ce criza s-a adâncit, noile clase de mijloc din așezările urbane au devenit tot mai vocale, furia lor manifestându-se în mass-media sau la manifestările de stradă.

Dezamăgirea a dus politicul într-o situație aproape fără ieșire, cu partide populare foarte apreciate în trecut care au devenit acum non-grate publicului, dar și fără alternative viabile. În Brazilia, trusturile de presă de dreaptă au susținut politicienii conservatori și au conturat ceea ce mulți analiști



Acuzațiile de corupție freacă în rândul conducerii principalelor partide politice din Brazilia, incluzându-i pe Președintele Temer, precum și pe popularul fost-Președinte Lula.

numesc „încercare subtilă de lovitură de stat”: fosta președintă PT, Dilma Rousseff, a fost acuzată nu neapărat pentru obținerea de foloase materiale prin corupție, ci pentru că a aprobat impozitarea muncitorilor pentru a-și continua politicile de bunăstare în timpul recesiunii.

Politicienii conservatori ai Braziliei n-au pierdut nicio clipă pentru a-și consolida puterea. Actualului președinte, Michael Temer (un politician de dreapta care a ocupat funcția de vice-președinte în mandatul Dilmei Rousseff, până în momentul în care a condus campania de destituire a acesteia) i-a fost dovedită prin înregistrări legătura cu activități de corupție, cu serviete pline cu bani, însă Temer s-a dovedit un iscusit al rămânerii în funcție prin modalități obscure, dar legale. Senatul brazilian este dominat de politicieni conservatori - mulți dintre ei fiind acuzați de fapte de corupție; Senatul a continuat să îl sprijine pe Temer, respingând acuzațiile ce i se aduc pentru alegerile anterioare, restabilind vechile tradiții cu privire la imunitatea și puterea elitelor.

Pentru brazilienii săraci, schimbarea Guvernului înseamnă schimbări reale în viața de zi cu zi și în oportunități. Cabinetul neales de către populație a lui Temer a redus

efectele politicilor orientate către cei defavorizați, tăind pensii și ajutoare, forțând austeritate în serviciile sociale, revocând legile noi ale muncii și stopând pe viitor cheltuielile sociale.

Scandalurile i-au dus pe membrii odată formidabilului Partid al Muncitorilor într-o stare de dezorganizare. Fostul președinte, Lula da Silva, figura cea mai populară din partid, a fost condamnat la zece ani de închisoare pentru fapte de corupție (acuzatii pe care le contestă în prezent); baza partidului - incluzându-i și pe cei care laudau în trecut reformele muncii - a fost lăsată în dezamăgire și dezorganizare.

Dinamica de pe scena politică a Africii de Sud seamănă izbitor cu demoralizarea din Brazilia. Pe măsură ce economia bazată pe export a țării a dus la recesiune, clasele de mijloc și de sus de contribuabili au devenit din ce în ce mai mănioase pe felul defectuos în care este cheltuit banul public. Actuala conducere ANC este cufundată în scandaluri, rezistând cu greu ca urmare a noului tip de vot „fără confidențialitate” utilizat, în ciuda majorității parlamentare care s-a opus.

Faptele de corupție ale președintelui Jacob Zuma sunt foarte bine documentate: milioane de dolari din bugetul public au fost cheltuite în interesul său privat, în imobiliare, în timp scurgerile de informații către presă au arătat existența numeroaselor contracte ilegale cu statul pe care Zuma le-a atribuit membrilor familiei sale - incluzându-i aici și pe bine cunoscuții Gupta, un clan de imigranți al căror nume este asociat cu spălări de bani și fraude.

La fel de important, politicienii nu sunt singurele personaje negative - în niciuna dintre țări. Numeroase companii gigant din industria petrolieră, de construcții sau agricultură din Brazilia au fost prinse oferind sume uriașe din bani diversilor indivizi din partidele politice, de multe ori cu scopul de a primi contracte cu statul, multe companii deținute de albi în Africa de Sud (dar și firme nou înființate ale persoanelor de culoare, precum și multinaționale germane, chineze sau britanice) au fost surprinse manipulând procese sau plătind indivizi în aceste scopuri.

Scurgerile recente de informații au atras atenția asupra profesioniștilor din contabilitate sau drept: numeroși contabili sau avocați au certificat afaceri păguboase ca fiind acceptabile, uneori mascând anumite plăți ca fiind legale. Chiar și unele companii de relații publice au fost complici: acționând în numele consorțiului Gupta, gigantul media din Marea Britanie Bell Pottinger a coordonat campanii media imorale (deși ironic) destinate să-i contureze pe contestatarii lui Zuma ca agenți ai „monopolului capitalist alb”.

Desigur, contextul și istoria sunt importante. În timp ce politicienii de dreapta din Brazilia au reușit să inverseze

efectele politicilor guvernului ales în mod democratic, în Africa de Sud, majoritatea de culoare nu ar permite revenirea la practicile politice ale supremației albe. La fel ca în Brazilia, guvernele alese în mod democratic au adus reale îmbunătățiri nivelului de trai al populației sărace, de la racordarea la sistemele de electricitate și apă curentă, la accesarea fondurilor și pensiilor.

Deși în Brazilia PT pare că a pierdut o bună parte a susținătorilor săi din clasa de mijloc, indivizii de culoare din Africa de Sud rămân susținători ai eforturilor ANC de expansiune a programelor de bunăstare. Ambele state au istorii îndelungate de excludere rasială, însă politicile clare din Africa de Sud de consolidare a supremației albilor continuă să provoace furie; loialitățile politice încă reflectă lunga luptă împotriva segregării pe motive rasiale. Mai mult decât atât, numeroși africani din clasa de mijloc, în continuare excluși din poziții de top din sectorul privat dominat de albi, au obținut slujbe în sectorul public, ca profesori, asistenți medicali, polițiști, funcționari sau politicieni, odată cu preluarea puterii de către ANC și a consolidării acestui tip de loialitate.

Cu toate acestea, loialitatea publică față de ANC pare să se diminueze, mai ales în așezările urbane, acolo unde votanții tineri înmagazinează frustrare, ca urmare a ratelor mari de șomaj, a serviciilor sociale inadecvate, dar și a inegalităților rasiale privitoare la venituri și oportunități. Un carismatic (dar corupt) fost lider al tineretului ANC a atras numeroși votanți tineri în noul său partid politic, Luptătorii pentru Libertate Economică (EFF), oferind promisiuni deșarte de schimbare. Dacă Zuma rămâne în aceeași funcție, ANC este susceptibil să își piardă majoritatea parlamentară la următorul tur de scrutin, iar autoritarismul populist promovat de EFF ar putea deveni mai puternic.

Ce urmează? În ambele țări, amenințarea anti-democratică pare mult prea reală - o amenințare în mod clar exacerbată de victoria lui Trump. Încă de la începutul anilor 1990, cetățenii ambelor state, Brazilia și Africa de Sud, puteau conta pe aliați puternici, în special pe SUA, pentru a le sprijini și proteja democrațiile fragile. Însă, sub conducerea lui Trump, liniștea venită de la Casa Albă duce la creșterea sentimentului că ceva rău urmează să se întâmple: sunt progresele democratice reversibile? Chiar și fără o cucerire militară, actualul executiv brazilian pare să înlăture beneficiile și drepturile cetățenilor instituite prin conducerea democratică; în Africa de Sud este o probabilitate redusă de revenire la supremația albă, însă pericolul populismului autoritar este încă unul foarte real. ■

Adresă de corespondență: Gay Seidman <gseidman@wisc.edu>

> Argentina sub lupă

de **Juan Ignacio Piovani**, Universitatea Națională din La Plata, Argentina, membru al Comitetului ISA de Cercetare privind Studiile Viitoare (RC07) și al Comitetului de Logică și Metodologie (RC33)



Autoritățile CODESOC și Directorul PISAC, Juan Piovani, se reunesc la Ministerul Științei și Tehnologiei în 2017, pentru a discuta viitorul Programului. Fotografie a Ministerului Științei și Tehnologiei.

La scurt timp după ce comunitatea științifică din Argentina a primit cu entuziasm înființarea noului Minister al Științei și Tehnologiei, ministrul, un reputat chimist numit Lino Baraňao, a acordat primul său interviu amplu. Într-un interviu pentru ziarului *Página 12*, Baraňao a vorbit despre cum cercetarea științifică ar putea dezvolta economia națională și și-a descris planurile de a sprijini dezvoltarea de software, nano-tehnologia și bio-tehnologia. Întrebat despre rolul științelor sociale, Baraňao și-a exprimat acordul ca acestea să fie incluse, dar, comparând cunoașterea din științele sociale cu teologia, a insistat că doar o schimbare metodologică radicală ar putea face științele sociale cu adevărat științifice.

Se înțelege de la sine că remarca lui Baraňao a provocat tensiune în rândul cercetătorilor din științele sociale și Consiliul Decanilor Facultăților de Științe Sociale și Umaniste (CODESOC) i-a solicitat imediat ministrului să clarifice afirmația făcută. Decanii cereau o explicație sau chiar să li se ceară scuze. În același timp, ei își doreau o întrevedere față-în-față, sperând că vor explica ce au făcut științele sociale – și ar putea face – pentru a aduce contribuții în societate.

În cele din urmă, ministrul a fost de acord să participe la sesiunea plenară a CODESOC din 2009, unde a anunțat că este dornic să sprijine și să finanțeze un amplu proiect

pentru a evidenția contribuția științelor sociale în societate. Acesta a fost punctul de plecare pentru Programul Național de Cercetare a Societății Contemporane Argentinienne (PISAC), care, începând cu anul 2012, a fost realizat sub egida CODESOC. Acesta implică 50 de facultăți de științe sociale din universități publice și este finanțat de Ministerul Științei și Tehnologiei și Secretariatul de Stat pentru Politici privind Învățământul Superior (SPU).

Proiectarea PISAC a ridicat provocări imense. Curând, a devenit evident că un singur proiect nu ar putea îndeplini gama largă de obiective științifice și instituționale puse în joc. În schimb, un program de cercetare părea mult mai potrivit, aducând laolaltă cercetători cu experiență și cercetători debutanți din întreaga țară, în jurul unui set de idei împărtășite de aceștia.

De la începuturile PISAC, am stabilit foarte clar că programul nu va avea ambiții întemeietoare, ci va fi fundamentat pe bogata tradiție a științelor sociale din Argentina, care s-au dezvoltat și consolidat începând cu 1983, când țara s-a reîntors la democrație. De asemenea, am conștientizat și diferitele dezavantaje: fragmentarea, asimetriile regionale și instituționale, tendința de a „metropoliza” temele de cercetare și explicarea științifică a fenomenelor, dificultățile în circulația cunoașterii sociologice (înăuntrul și în afara mediului academic) și tendința rezultatelor cercetării sociale de a rămâne invizibile – în special, rezultatele produse în regiuni mai „periferice” sau contexte instituționale.

Această evaluare critică a dezvoltării științelor sociale din Argentina ne-a determinat să definim trei linii de cercetare, cuprinzând mai mult de zece proiecte. PISAC a fost organizat în jurul a trei subiecte fundamentale. Bineînțeles, principalul obiectiv a fost să producă un bilanț cuprinzător al societății contemporane, dintr-un punct de vedere multidisciplinar, atât teoretic, cât și fundamentat empiric. Dar am profitat și de oportunitatea de a examina condițiile instituționale și științifice sub care științele sociale argentinienne produc cunoaștere și să completăm sistematic înțelegerea deja existentă a societății argentinienne, înțelegere care rezultase din cercetările anterioare.

Interesant este că această schemă părea să se potrivească perspectivei lui Michael Burawoy privind cele

>>

patru tipuri de muncă sociologică: critică, profesională, politică și publică. PISAC este legată de sociologia critică în măsura în care caută să examineze cum cercetarea socială a fost realizată în Argentina, să îi dezvăluie bazele și fundamentele teoretice și epistemologice dominante, să îi determine atașamentul – sau despărțirea de – modelele hegemonice ale producției de cunoaștere și așa mai departe. Dar PISAC este și despre sociologia profesională: abordează întrebări empirice de cercetare, utilizând metode acceptate la scară largă, publicând rezultatele în lucrări științifice adresate unui public academic. În același timp, PISAC se angajează să transceadă lumea academică auto-referențială: multe dintre întrebările de cercetare puse de PISAC reflectă priorități ale factorilor de decizie politică, lucrând îndeaproape cu organisme publice și mișcări sociale, pentru a furniza expertiză și a influența politicile publice. În cele din urmă, PISAC valorifică poziția importantă pe care o are pentru a interveni în debateri publice, contestând interpretările societății realizate la nivelul simțului comun și denunțând stereotipurile sociale reproduse adesea în mass-media.

Deoarece suntem preocupați și de condițiile producției de cunoaștere, ne-am îndreptat atenția spre sistemul național al științelor sociale, concentrându-ne pe teme precum distribuția geografică a instituțiilor științifice și de învățământ superior, traiectoriile academice ale cercetărilor, agende de cercetare, publicațiile științifice și așa mai departe. Articolul [Fernandei Beigel](#) din acest număr al *Global Dialogue* reflectă acest punct de vedere, analizând stilurile contrastante ale producției de cunoaștere (și circulației cunoașterii) în Argentina, subliniind prăpastia dintre cercetătorii care se conformează regulilor științifice dominante la nivel internațional și dintre cei legați de agende mai endogene.

În ceea ce privește sistematizarea rezultatelor de cercetare anterioare, am decis să ne concentrăm asupra șase teme mari: structura socială; condițiile de viață; statul, guvernarea și administrația publică; cetățenia, mobilizarea socială și conflictul social; diversitatea socială și culturală; practicile și consumul cultural. Fiecare temă a fost abordată de o echipă multi-instituțională care a analizat și sistematizat publicațiile academice relevante, producând un fel de „recenzare a literaturii”; aceste rapoarte sunt acum disponibile, iar o versiune cu acces liber poate fi descărcată din biblioteca virtuală a CLASCO, la www.clasco.org.ar/libreria-latinoamericana și de pe site-ul PISAC, la <http://pisac.mincyt.gob.ar>. Articolul lui [Alejandro Grimson](#) din acest număr al *Global Dialogue* arată cum rezultatele de cercetare au pus sub semnul întrebării portretul „oficial” al Argentinei ca omogenă din punct de vedere social și cultural. Precum susține el, cercetarea socială a jucat un rol important în dezvoltarea unei imagini mai veridice a societății noastre diverse și în a face vizibile eforturile minorităților sociale variate.

În final, pentru a dezvolta o înțelegere mai comprehensivă a Argentinei contemporane, am decis să realizăm trei

anchete naționale, cu muncă de teren în 339 orașe cu peste 2000 de locuitori. Unul dintre studii s-a concentrat pe structura socială și pe condițiile de viață; al doilea s-a referit la relațiile sociale; un al treilea a pus accentul pe valori, atitudini și reprezentări. Am ales această abordare metodologică din mai multe motive. Pe de o parte, finanțarea cercetărilor a priorizat micro-granturile împrăștiate prin instituții variate și echipe de cercetare, descurajând proiectele la scară mare. Pe de altă parte, o preferință copleșitoare către abordările calitative a însemnat că cercetătorii sociali ai țării aproape au abandonat analiza cantitativă și structurală. Din moment ce cercetarea noastră socială (nefinanțată) a studiat cadre sociale foarte limitate, de cele mai multe ori în arii urbane mari, descrierea curentă a societății argentinienne – până acum – tindea să omită evidente eterogenități teritoriale (și de altă natură).

În această ediție a *Global Dialogue*, [Agustín Salvia și Berenice Rubio](#) discută despre primul studiu, cu accent pe structurile inegalității și mobilității din Argentina și pe condițiile de viață ale anumitor grupuri sociale. [Gabriel Kessler](#) discută logica din spate și obiectivele științifice ale anchetei despre relațiile sociale, care acopera teme precum capitalul social, sociabilitatea, autoidentificarea și barierele sociale, relațiile sociale conflictuale, participarea și acțiunea colectivă – subiecte în mare măsură neexamineate la nivelul societal al națiunii.

Acum că rezultatele PISAC încep să fie publicate, științele sociale argentinienne se confruntă cu două provocări noi. Pe de o parte, suntem în mijlocul unui nou ciclu politic marcat de (re)întoarcerea la politicile neoliberale. Precum în multe alte națiuni, acest lucru a produs deja tăieri în finanțarea cercetării. Până acum, noile autorități au sprijinit inițiativele legate de PISAC și au adus noi finanțări – deși persistă îngrijorarea dacă PISAC va fi instituționalizată în cadrul Ministerului Științei și Tehnologiei și dacă va continua să găzduiască cercetare socială la scară largă.

În schimb, asistăm la ascensiunea discursurilor post-adevăr, în special în social media, care desființează științele sociale, considerându-le ideologice, inutile și deci nedemne de finanțare publică. În mod asemănător, când oficialii de rang înalt din administrație vorbesc în mod repetat în favoarea cercetării „aplicate” și a cunoașterii „utile” sau „instrumentale”, acest lucru nu ajută științelor sociale (critice).

Cu toate acestea, rezultatele preliminare PISAC primesc sprijin puternic dintr-un spectru larg al actorilor sociali și instituționali: cercetători sociali, universități, organizații publice, mișcări sociale, jurnaliști, politicieni și factori de decizie politică. În ciuda tuturor piedicilor, primirea entuziastă a rezultatelor PISAC ne determină să fim optimiști în legătură cu viitorul cercetării sociologice în Argentina. ■

Adresa de corespondență: Juan Ignacio Piovani
<juan.piovani@presi.unlp.edu.ar>

> Cartografierea științelor sociale din Argentina

de **Fernanda Beigel**, Universitatea Națională din Cuyo, Argentina, membru în Comitetul ISA de Cercetare a Istoriei Sociologiei (RC08)



Ministerul Științei și Tehnologiei și Consiliul Național de Cercetare Științifică și Tehnologică în Buenos Aires. Fotografie realizată de Juan Ignacio Piovani.

În ultimii 40 de ani, geografia științei a fost reconfigurată printr-un sistem de publicare care a stabilit în mod progresiv un limbaj și un stil de scriere „universale” și de un circuit principal care a creat prestigiu pentru câteva centre de excelență și anumite discipline, împingând spre periferie comunități științifice a căror activitate nu a apărut în jurnale afiliate Institutului de Informații Științifice (ISI, acum Clarivate Analytics / Web of Science).

Totuși, o atenție crescândă este îndreptată spre crearea unor rețele academice alternative care includ și mișcarea pentru acces liber, dar și circuitele regionale, cum ar fi publicațiile științifice latino-americane. Începând cu anii 1960, științele sociale din America Latină au trecut printr-o „regionalizare” a procesului de formare a prestigiului - cu intervenția centrelor regionale - și o „naționalizare” a politicilor științifice.

În afara acestor circuite internaționale, circuitele locale includ numeroase jurnale care nu sunt indexate și care apar exclusiv în format tipărit. Aceste reviste au o circulație

limitată, dar reflectă persistența spațiilor academice neinternaționalizate. Care este dinamica acestor câmpuri științifice periferice? Am susținut că aceste circuite intelectuale diferite creează orientări polarizate, rezultând într-o elită academică „cu două fețe”, una orientată spre exterior și cealaltă spre interior.

Legătura din ce în ce mai strânsă dintre evaluare și publicare a promovat diverse principii de legitimare, pe măsură ce diferite *circuite de recunoaștere* (toate valide, dar cu recompense diferite) au depășit câmpurile naționale. Segmentarea în creștere a circuitelor intelectuale în sistemul academic global - și impactul lor asupra poziției oamenilor de știință de la periferie - nu este pur și simplu rezultatul supremației limbii engleze; aceste circuite sunt alimentate de culturi evaluative concurente și de asimetrii structurale. Un principiu de ierarhizare pe trei dimensiuni- bazat pe limba publicației, afilierea instituțională și disciplină- modelează inegalitățile academice.

Argentina este un caz interesant din perspectiva analizei stilurilor de producție și a circulației. În ultimii ani, a existat

o creștere accentuată a finanțării publice, consolidarea diferitelor programe de doctorat și un accent vizibil „naționalist” în sistemele de acordare a burselor și a altor contracte de cercetare în Argentina. Numărul cercetătorilor cu normă întreagă s-a triplat în ultimul deceniu, ajungând de la 3 694 în 2003 la 9 236 în 2015. În această perioadă, totuși, decalajul dintre oamenii de știință argentinieni versați în stilurile de producție dominante ale sistemului academic global și cei cu o agendă mai endogenă a crescut.

Indexarea publicațiilor definește recompense diferite în termeni de recunoaștere. La agenția națională de cercetare, CONICET, publicațiile în jurnale internaționale (de largă circulație), indexate în Web of Science sau Scopus, sunt foarte apreciate. Cu toate acestea, Științele Sociale și Umaniste, precum și Științele Agricole la CONICET apreciază publicații din jurnalele latino-americane, indexate în SciELO sau Latindex. În această cultură evaluativă, evaluarea calității și a originalității au fost schimbate în favoarea indexării, a factorului de impact sau a indexului h - toate date bibliometrice a căror legătură cu nivelul calității este dezbătută.

Publicații în jurnale neindexate, naționale sau locale, sunt considerate, în general, drept mijloc de avansare în carieră pentru cei care predau la universități din afara zonelor metropolitane. În sistemul de învățământ superior din Argentina, marcat de o tradiție puternică de autonomie și politicizare a universităților, circuitul local de recunoaștere rămâne un spațiu foarte dinamic, cu sute de jurnale editate local, în principal în format tipărit, unde cercetătorii locali își publică lucrările, departe de standarde internaționale. Au aceste lucrări o calitate redusă? Fiindcă aceste circuite locale extinse nu au fost încă studiate, nu putem face presupuneri despre valoarea lor științifică, însă această orientare locală încă predomină în mod clar în multe instituții, în special în științele sociale.

Cu aceste culturi evaluative diverse (și chiar opuse), cercetătorii argentinieni din științele sociale care au o orientare locală și cei care urmăresc o agendă internațională coexistă incomod, având două traiectorii diferite pentru carierele naționale de cercetare (unul la CONICET, altul la universitățile naționale), cu reglementări divergente pentru ocuparea posturilor de cadre didactice în cadrul celor 50 de universități naționale din țară.

> Cele cinci „cele mai bune publicații ale carierei”

Care sunt caracteristicile publicațiilor printre cercetătorii din științele sociale care lucrează la CONICET, unde domină standardele internaționale? Am examinat un eșantion de 4 842 de persoane (din 7 906) care au solicitat promovarea și cărora li s-a cerut să aleagă „cele mai bune cinci publicații ale carierei”. Acest eșantion include mai mult de jumătate din toți cercetătorii CONICET activi până în 2015 și este echilibrat din punctul de vedere al disciplinei, vârstei și ierarhiei, incluzând asistenți, adjuncți, independenți,

conferențieri și profesori universitari. Instituția acceptă cereri de promovare o dată pe an, iar cererile sunt voluntare.

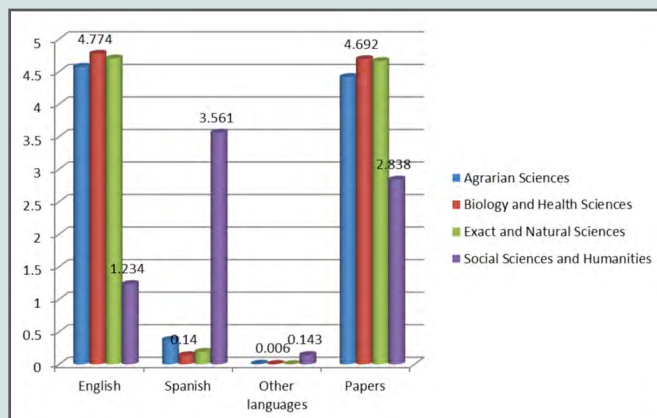
De reținut este faptul că solicitanții selectează „cele mai bune cinci publicații ale carierei” bazându-se pe ceea ce cred ei că este cel mai probabil să impresioneze comitetele de evaluare. Prin urmare, alegerile lor oferă o înțelegere a consensului privind criteriile de evaluare din cadrul instituției. În multe cazuri, în special în științele sociale și umaniste (SSU), publicațiile selectate nu reflectă restul publicațiilor enumerate în CV-ul cercetătorului.

Baza de date a publicațiilor transmise de eșantionul examinat cuprinde 23 852 de elemente, cuprinzând titlul, tipul materialului (carte, capitol de carte, articol, lucrare pentru conferință, raport tehnic) și limba. Limba „celor mai bune cinci publicații din carieră” are un grad ridicat de omogenitate: lucrările în limba engleză au o frecvență medie de aproximativ 4,02 din 5 (4,13 în rândul bărbaților și 3,91 în rândul femeilor). Această medie este puțin mai mică pentru cea mai în vârstă generație (65 - 85 de ani), dar diferența este minimă, sugerând că scrierea în limba engleză datează de câteva decenii în Argentina. În ceea ce privește predominanța limbii, examinarea domeniilor arată că majoritatea covârșitoare a publicațiilor în limba engleză sunt în științele „tare” (cu o medie de 4,77), în timp ce în SSU media este 1,23 din 5.

Tipul de publicație relevă o variație puțin mai mare, cu cărți și capitole de carte mai răspândite în rândul cercetătorilor mai în vârstă și a celor din științele sociale. În rândul celei mai tinere cohorte (31 - 44 de ani), pe de altă parte, 4,4 din 5 „cele mai bune lucrări publicate în carieră” sunt articole, dovadă că „articolul” devine dominant în toate domeniile științifice. Numărul mediu de articole pentru cercetătorii din SSU este de 2,8 din 5. Din păcate, nu există studii regionale sau naționale privind publicarea cărților academice.

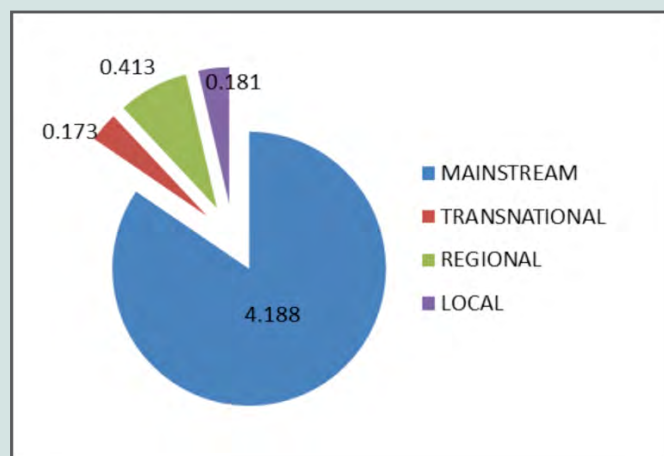
De notat este faptul că cei mai mulți dintre cei 941 de cercetători din SSU incluși în eșantion lucrează la o

Figura 1: Cele mai bune cinci publicații în funcție de domeniul științific în 2015 (n=23 852). Medii pentru limbă și pe domeniu de publicare (Din maximum de 5)¹



universitate națională sau în centre mixte unde CONICET colaborează cu universități naționale, cum ar fi Universitatea din Buenos Aires (UBA). În ceea ce privește educația, 33,7% au obținut doctoratul la UBA, ceva mai mult decât media eșantionului, iar 43,5% au făcut și studiile de licență la UBA, mult mai mult decât media eșantionului. În ceea ce privește genul, 56% dintre cercetătorii din SSU sunt femei și, în medie, 1,14 din 5 „cele mai bune publicații ale carierei” sunt în limba engleză. Pentru bărbați, numărul mediu de lucrări în limba engleză este puțin mai mare, 1,35 din 5. Comparând disciplinele care sunt considerate „feminizate”, există o varietate mare a limbilor utilizate, deci genul nu este un factor decisiv nici aici. Astfel, de exemplu, publicațiile din literatură sunt în mare parte în limba spaniolă, în timp ce publicațiile din psihologie sunt în mare parte în limba engleză.

Figura 2: Medii ale celor mai bune cinci publicații ale carierei, în funcție de circuit (n=7 071)



Ce putem afla despre circulația „celor mai bune publicații din carieră” enumerate de acești cercetători? După cum se poate vedea în Figura 2, 83% dintre publicații circulă pe circuitul principal. Celelalte 17%, din afara circuitului dominant corespund cercetătorilor SSU (76%) sau sunt lucrări prezentate la conferințe internaționale și înregistrări de proprietate intelectuală (24%).

La CONICET, științele sociale intră în modelul general de evaluare a calității articolelor, bazat pe indexare, mai degrabă decât pe originalitate. Deși această zonă are mai puține publicații în circuitul principal, prioritatea acordată indexării regionale este vizibilă. Sistemele SciELO, Latindex și sistemele transnaționale precum DOAJ și Dialnet sunt cele în care cele mai multe dintre publicațiile din SSU sunt indexate. Publicațiile din Argentina reprezintă sub 7% din total, iar o mare parte dintre acestea corespunde SSU. Tendința dominantă în aceste discipline este de a publica în spaniolă sau portugheză în jurnale latino-americane indexate în principal în Latindex.

În CV-urile complete, majoritatea cercetătorilor din SSU prezintă mult mai multe publicații locale decât internaționale, însă acest studiu al „celor mai bune publicații ale carierei” oferă o înțelegere a unui consens în creștere la CONICET cu privire la ceea ce presupune o muncă științifică prestigioasă - deși acest studiu nu sugerează că aceste convingeri determină complet traiectoriile carierelor acestor cercetători. CONICET s-a extins enorm în întreaga țară și prin urmare apar criteriile internaționalizate - într-o măsură mai mică sau mai mare - în toată comunitatea academică a Argentinei. Distribuția prestigiului în mediul academic din Argentina este un proces complex, în care coexistă principii de legitimare și circuite de recunoaștere diverse. ■

¹ Datele pe baza cărora au fost realizate cele două grafice pot fi găsite în Beigel, F. (2010) „Social Sciences in Chile (1957-1973). A laboratory for an autonomous process of academia-building” [Ib. rom. Științele sociale în Chile (1957-1973). Un laborator pentru un proces autonom de construire a mediului academic], în Alatas și Sinha-Kerkhoff (coord.) *Academic Dependency in the Social Sciences: Structural Reality and Intellectual Challenges* [Ib. rom. Dependenta academică în științele sociale: realitate structurală și provocări intelectuale]. New Delhi: Manohar, pp.183-212; și în Beigel, F. (2016) „Peripheral Scientists, between Ariel and Caliban. Institutional Capital and Circuits of Recognition in Argentina. The 'career-best publications' of the researchers at CONICET” [Cercetători de la periferie, între Ariel și Caliban. Capital instituțional și circuite de recunoaștere în Argentina], în *Dados* 59(4): 215-255.

Adresa de corespondență: Fernanda Beigel
<mfbeigel@mendoza-conicet.gob.ar>

> Diversitate socială și culturală în Argentina

de **Alejandro Grimson**, Universitatea Națională din San Martin, Argentina



Imigranți bolivieni sărbătoresc diversitatea și, simultan, protestează împotriva rasismului îndreptat către imigranți în timpul Gay Pride Buenos Aires, 2016. Fotografie realizată de Federico Caruso.

Fiecare națiune este mai eterogenă din punct de vedere socio-cultural decât ar părea la o primă vedere, însă cazul Argentinei este unul extrem. Majoritatea argentinienilor consideră că Brazilia cuprinde mai mulți indigeni decât Argentina; de fapt, conform recensământului din 2010, în timp ce în Brazilia 850 000 de persoane s-au auto-identificat drept indigeni, în Argentina sunt 950 000 de persoane care se auto-identifică drept cetățeni indigeni – cifre ce reprezintă de 0.4% din populația Braziliei, comparativ cu 2.4% din cea a Argentinei.

Statul argentinian și-a construit o imagine de societate europeană în America de Sud, de parcă întreaga țară (a opta ca mărime în lume) ar fi o replică a centrului Buenos Aires-ului. Dar în ultimele decenii, această imagine trece printr-o criză. Revendicările mișcărilor indigene, noile forme de cosmopolitanism, slăbiciunile statului și acceptarea graduală a perspectivelor cu nivel scăzut de omogenizare au coincis cu extinderea cercetării din științele sociale, ceea ce contestă imaginea de sine a țării, drept europeană, albă și centrală din punct de vedere geografic. Totodată, cercetătorii au evitat să îndese această diversitate în modele globale asociate multiculturalismului neoliberal.

> Expunerea tradițională: Europeanismul și creuzetul

Narațiunea care descrie Argentina drept „creuzet” provine chiar din proiectul naționalist al statului. Potrivit acestei narative, argentinienii „au debarcat din corăbii” (spanioli, italieni, polonezi etc.) – viziune care limitează și

>>

naturalizează un caracter preponderent alb și european al populației. Această perspectivă este completată de o absență evidentă a persoanelor indigene și afro-descendente, ca parte a viziunii hegemonice legate de organizarea spațială a țării, privilegiind un punct de vedere centralist, „porteño” (rezident din Buenos Aires).

La fel ca în Brazilia, presupusul creuzet argentinian nu include indigenii și afro-argentinienii, ci doar „rasele” care derivă din naționalități europene. Încă de la sfârșitul secolului XIX, statul argentinian a dorit să creeze o națiune „civilizată”, prin promovarea imigrării și a progresului economic, precum și prin dezvoltarea educației publice. Acest proiect s-a bazat pe capacitatea ipotetică a imigrării europene de a schimba obiceiurile culturale ale populației native – văzute, din perspectiva dominantă, drept un obstacol major pentru dezvoltare.

Presiunile guvernamentale de a construi o națiune definită etnic, cu o cultură omogenă, precum și cu o capacitate funcțională de generare a incluziunii sociale au făcut ca fiecare variație sau particularitate să fie văzută drept negativă – sau chiar direct împinsă într-un con de umbră. Atâta timp cât proiectul de omogenizare era unul de succes, etnicitatea a reprezentat o temă politică interzisă, descurajată puternic de către instituțiile statului.

În consecință, Argentina s-a dezvoltat pe baza unui pact ce conferea două semnificații total diferite pentru „egalitate”: evitarea sau negarea tuturor diferențelor etnice și uniformitatea culturală ca precondiție pentru a accesa promisiunile cetățeniei.

Prin acest pact, orice argentinian care putea să se alăture elitei sau clasei urbane mijlocie „a devenit alb”; fiecare putea într-un fel să scape de discriminare. Cu toate acestea, o diviziune esențială excludea grupuri mari de muncitori, considerându-i săraci, „negros”, barbari, și „migranți interni” – în special când aceștia luau parte la evenimente politice majore. La capătul opus al acestor forme de barbarism stătea civilizația, considerată a fi argentiniană, albă, europeană și educată.

Aproximativ 56% din populația curentă are o genealogie cel puțin parțial indigenă, deși asta nu înseamnă că ei se identifică în zilele noastre ca fiind indigeni. Argentina a negat pentru o lungă perioadă încrucișarea indivizilor din rase diferite, precum și prezența indigenă și eterogenitățile teritoriale, religioase și lingvistice, iar mare parte din istoria politică a Argentinei izvorăște dintr-o matrice istorică de standardizare și excluziune.

Modelul de civilizare al Argentinei a fost unul intens binar, iar imaginea socială de sine, profund dihotomică, a rămas îndeajuns de puternică încât să pătrundă în obiceiurile „de suflet” ale țării, inclusiv în politică. Alb sau negru; civilizație ori barbarism; capitală sau provincie; *peroniști* (suporteri ai Partidului Peronist) sau *antiperoniști*.

> Rasism și clasism

Argentina reprezintă un caz de „rasism fără rasiști”. Potrivit unui vechi mit: „În Argentina nu există rasism... deoarece nu există «negri»”. Deși există o pondere scăzută a indivizilor cu descendență africană, expresii precum „negro” sau „negro de alma” („suflet negru”) sunt de multe ori utilizate pentru a face referire într-un mod disprețuitor la persoanele sărace, rezidenții „shantytown”-urilor [n. tr. cartierele sărace de la periferia orașului], muncitorii sindicalizați, protestatarii stradali, fani ai echipelor de fotbal *Boca Juniors* sau *peroniști*.

Cu toate acestea, niciun partid politic nu a câștigat voturi în urma unei campanii vădit rasiste sau xenofobe. Argentinienii nu sunt toți rasiști, iar atitudinile rasiste nu sunt identice; rasismul îndreptat împotriva imigranților din țările vecine diferă de rasismul împotriva migranților de culoare din provincii („el interior”), împotriva descendenților africani (în mod special cei nou-veniți din Senegal), sau împotriva imigranților asiatici sau a altor grupuri sociale. Mai mult, rasismul se intersectează des cu clasismul, termenul „negro” fiind de multe ori folosit ca sinonim pentru termenul de „sărac”.

Studiile sociale demonstrează că, deși rasismul și clasismul tind să fie concentrate în zone dominate de indivizi albi cu standarde de viață ridicate, aceste atitudini sunt frecvent încorporate în limbajul claselor populare. Mai mult, cuvântul „negro” este utilizat în viața de zi cu zi și pentru a exprima apropierea și afecțiunea, între prieteni, copii și părinți sau cupluri. „Che, negro” reprezintă o expresie încărcată afectiv, utilizată informal când te adresezi unui prieten drag.

> Eterogenități regionale, lingvistice și religioase

Societatea argentiniană este una adânc eterogenă în ceea ce privește credințele, practicile, ritualurile și identificările socio-culturală. Cu toate acestea, cultura prescriptivă și hegemonică a uniformității nu doar că ignoră realitățile diferitelor contexte regionale și provinciale, ci și minimizează orice producții socio-culturale – artistice și științifice – ce chestionează aparenta omogenitate.

Auto-identificarea Argentinei este puternic bazată pe ideea de a fi și spaniolă și catolică. Realitatea, însă, este mult mai complexă. Limbi indigene precum kichwa și guarani sunt vorbite în anumite provincii, chineza și coreana au fost introduse de migranți și au câștigat vizibilitate începând cu anii 1980, iar diferite influențe – în special datorate imigrării spaniole și italiene intense – au lăsat urme în modalitățile diferite în care spaniola este vorbită de-a lungul țării, cu vocabular diferit, expresii regionale, accente ș.a.m.d. Diversitatea religioasă este similar de complexă; în timp ce mulți indigeni au experimentat trecerea la creștinism, anumite credințe indigene continuă să formeze identități, în timp ce mulți argentinieni practică astăzi iudaismul, variate

>>

formule de confesiuni protestantante, religii afro-braziliene, islamism, budism sau spiritism.

> Diversitatea socio-culturală și viitorul Argentinei

Dacă argentinienii nu încep să acorde mai multă atenție diversității țării lor, stagiile critice inerente prin care trece orice stat – și care par a fi ciclice în Argentina – ar putea genera discursuri și practici discriminatorii, traducând diferențele într-o ierarhie a moralității, a prestigiului și a drepturilor. De-a lungul deceniilor, s-a considerat că singura formulă corectă de pronunție a fost cea de „Buenos Aires”, în timp ce restul accentelor au fost catalogate drept semne de inferioritate.

În zilele noastre, din poziția de țară a imigranților, argentinienii primesc „noi imigranți” în câmpul muncii, însă îi resping în interacțiunile sociale de zi cu zi. Acești „noi imigranți” nu sunt deloc „noi”: principala țintă a discriminării a fost reprezentată de indivizii care veneau din țările vecine, precum Bolivia sau Paraguay, a căror prezență a fost una stabilă în Argentina încă de la recensământul din 1869: niciodată mai puțin de 2% și mai mult de 3.1% din populație.

Copiii argentinieni ai acestor imigranți sunt frecvent tratați drept boliviieni – cuvânt utilizat în mod obișnuit și pentru a face referire la migranții din nord-vest și chiar la populația săracă, în general.

Acest fenomen s-a extins rapid încă din anii 1990, când rata șomajului a crescut inițial la 15% și mai târziu la 23%. Idei despre imigranți, precum aceea că vin să „fure locurile de muncă” sunt binecunoscute în multe societăți, însă Argentina rămâne un caz atipic: criza economică din 2002 a redus în mod abrupt xenofobia, iar în 2004 chiar a fost adoptată în mod unanim o lege ce întărea drepturile imigranților. Cercetările arată că rasismul pasional și clasismul se mențin, generând o formă de rasism social lipsit de expresii politice xenofobe.

Cu toate acestea, de fiecare dată când rata șomajului crește într-o perioadă de recesiune, discursurile discriminatorii tind să câștige influență și relevanță în spațiile publice. Atâta timp cât diversitatea destabilizează doar imaginea tradițională de stat european a Argentinei, neînlocuindu-o cu o viziune mai democratică, incluzivă și interculturală, nedreptățile rasiale și de clasă vor persista. ■

Adresa de corespondență: Alejandro Grimson <alegrimson@gmail.com>

> Inegalitatea socială

în Argentina contemporană

de **Agustín Salvia** și **Berenice Rubio**, Universitatea din Buenos Aires, Argentina



Cartiere bogate și sărace în Buenos Aires.
Fotografie realizată de Juan Ignacio Piovani.

Cea mai mare parte a societăților latino-americane a fost marcată de subdezvoltare și inegalități puternice. Cu toate acestea, la jumătatea secolului XX, societatea argentiniană părea să ilustreze o alternativă: un grad înalt de urbanizare, șomaj absent, asigurare de sănătate și educație universale, grad avansat de industrializare intermediară și o clasă de mijloc dezvoltată – o societate relativ integrată, cu inegalități moderate și mobilitate socială importantă.

>>

Dar această societate s-a schimbat dramatic și a trebuit să renunțe la mult doritul viitor de dezvoltare și progrese. Într-adevăr, în special la sfârșitul secolului XX, în contextul reformelor structurale neo-liberale, societatea argentiniană nu a putut evita capcana subdezvoltării: liberalizarea economică, orientarea comerțului spre exterior și flexibilizarea financiară au condus la instabilitate, creștere a șomajului, sărăcie și marginalizare socială, cu sisteme de sănătate, educație și protecție socială în curs de degradare.

Aceste procese au dus la apariția unei societăți marcate de inegalități profunde, conflicte interne și neliniște socială, un ciclu care a declanșat criza economică, socială și politică din anii 2001-2002, cea mai mare criză din istoria modernă a Argentinei.

Prin contrast, primul deceniu al secolului XXI, într-un context internațional favorabil, a demonstrat că un anumit grad de recuperare economică, a locurilor de muncă, socială, politică și instituțională a fost posibil. Însă această perioadă nu a durat mult: economia a stagnat, iar fragmentarea societății a devenit, încă o dată, evidentă. Până în anul 2015, societatea argentiniană prezenta diverse straturi de segmente marginalizate, sărace și excluse. Aproximativ 30% din populație putea fi considerată săracă, 6% trăind în sărăcie extremă, în incapacitate de a procura hrană adecvată pentru gospodăriile lor. Sărăcia a fost exacerbată de marginalitatea urbană extensivă: 35% dintre gospodării nu aveau canalizare, 20% nu dispuneau de apă curentă, în timp ce un procent de 15% locuia în condiții precare.

Ca răspuns la aceste condiții sociale pauperizate, diferite scrieri au oscilat între negare, șovinism și victimizare. Mult prea des argentinienii au impresia că trăiesc într-o societate omogenă, coezivă, integrată și bazată pe meritocrație, ceea ce reprezintă o imagine mitică și stereotipă promovată de stat în perioada constituirii statului și ulterior reîntărită de dezvoltarea unei clase de mijloc urbane înstărite. Cu toate acestea, mulți alți argentinieni consideră că trăiesc într-una din cele mai sărace și discreditate țări, având cele mai grave probleme sociale, politice și economice din lume.

Aceste imagini contrastante – cea a unui trecut glorios împreună cu cea a prezentului decadent – au pătruns atât la nivelul bunului simț comun, cât și în media și în discursul politic. În acest context, Sondajul Național privind Structura Socială (National Survey of Social Structure - ENES), unul dintre proiectele majore ale Programului Național de Cercetare asupra Societății Contemporane (PISAC), explorează două procese strâns legate: pe de o parte structurile inegalităților sociale și, pe de cealaltă parte, condițiile de trai ale populației, grupurilor vulnerabile și ale anumitor segmente sociale. Cum Argentina nu dispune de statistici sociale solide sau studii structurale comprehensive asupra societății, ENES și-a adus contribuția majoră atât prin furnizarea datelor primare, cât și prin investigarea unor aspecte cheie, cum ar fi: stratificarea și mobilitatea socială, habitatul, condițiile de trai și strategiile sociale de

reproducere din diferite regiuni, sectoare și grupuri sociale. În egală măsură de important, ENES a contribuit la construirea unei imagini pe bază empirică a societății și la punerea sub semnul întrebării a acelor auto-reprezentări stereotipe și mitice.

În realitate, datele arată că structura socială actuală a Argentinei este eterogenă, inegală și fragmentată. În vârful acestei structuri se află o elită politică și economică, alcătuită din familii tradiționale și o nouă burghezie ce reprezintă mai puțin de 3% din societate. Imediat sub acest vârf se află o clasă superioară de mijloc, alcătuită din directori de corporații, profesioniști, anteprenori, producători din agricultură, comercianți de dimensiuni mijlocii, precum și din tehnicieni calificați și angajați din sectoarele economice cele mai dinamice. Împreună cu elita, aceste segmente constituie aproximativ o treime din societate. Aceste sectoare sociale sunt puternic integrate în cultura vestică, cu un nivel de educație, al calității vieții și obiceiuri de consum similare cu acelea observate la clasele de mijloc din sudul Europei. Majoritatea acestor indivizi sunt concentrați în orașul Buenos Aires și în suburbiile adiacente, în orașele principale din Pampasul central și în împrejurimile închise ale orașelor provinciale importante.

Apoi, un alt procent de 33% din populație îl constituie o categorie stagnantă, alcătuită din clasa de mijloc sau clasa de mijloc inferioară, un strat ce include angajatori care coordonează mici întreprinderi, muncitori și angajați cu calificare medie sau joasă, pensionari și unii profesioniști independenți. Cu toate că salariile lor depășesc limita de sărăcie și aceștia au o oarecare stabilitate a locului de muncă (important este că au o afiliere dată de locul de muncă la sistemul național de securitate), acest grup prezintă un grad de mobilitate absent sau minor, iar indivizii sunt foarte vulnerabili la crizele economice și la schimbările tehnologice. Din cauză că serviciile publice s-au deteriorat, indivizii din această clasă de mijloc inferioară adesea încearcă să-și îmbunătățească calitatea vieții căutând acces la serviciile private de transport, sănătate și educație, în ciuda faptului că aceste eforturi rămân adesea fără succes.

În final, la baza piramidei se află ultimul procent de 33% dintre argentinieni, care combină diferite straturi: fosta clasă de mijloc săracă, noii săraci și excluși. În general acest strat include muncitori necalificați liber-profesioniști, muncitori în cadrul unor micro-întreprinderi remunerați prin metode informale, muncitori din mediul rural sau mici producători din regiunile periferice. De obicei, salariul lor provine din munci instabile sau ocazionale, precum și din programe de asistență socială. Aceștia sunt principalii utilizatori ai serviciilor publice de calitate slabă și ai unei infrastructuri deteriorate a sistemului public de educație și sănătate. Ei tind să trăiască în suburbii reduse sau în extinse cartiere de locuințe sociale, mai ales în nord-estul sau nord-vestul Argentinei.

În acest ultim grup, multe gospodării se confruntă cu deprivare severă, deficite de infrastructură și riscuri ce țin de mediu. De asemenea, majoritatea muncitorilor șomeri (9%) și a celor informali (30%) aparțin acestui segment. Acest segment cuprinde și acei 45% dintre tinerii care nu au terminat liceul, cei 15% muncitori-copii, precum și cei 8% dintre copiii care suferă de insecuritate alimentară. Pe deasupra, femeile din aceste gospodării suferă de cea mai grea excludere economică, socială și culturală, adesea părăsind școala după doar câțiva ani, din cauza responsabilităților domestice sau pentru a lucra pe piața informală a muncii.

O echipă multi-instituțională de cercetători analizează în prezent datele furnizate de ENES și pun cap la cap ceea ce s-ar putea dovedi cea mai comprehensivă evaluare a societății argentinienne de până acum. Pe măsură ce aceste analize iau sfârșit, se conturează și profunda eterogenitate și inegalitate a societății noastre, devenind evidente variatele experiențe cu sărăcia ale argentinienilor, precum și obstacolele sociale inerente. Rezultatele contestă, de asemenea, acele discursuri neo-liberale extrem de răspândite, care persistă atât în Argentina, cât și în regiune, care tind să descrie reușitele sociale ca fiind rezultate ale efortului individual în cadrul unei societăți meritocratice, dar, pe de altă parte, să atribuie sărăcia eșecului individual. Prin studiul condițiilor precare de trai și a structurii dezechilibrate de oportunități din societatea argentiniană,

datele noastre demonstrează cum forme întrepătrunse de inegalitate se concentrează în anumite regiuni și în anumite grupuri sociale, într-o structură socială mai degrabă rigidă, din care doar puțini pot scăpa.

Utilizând un eșantion de peste 8 000 de gospodării, respectiv mai mult de 27 000 de indivizi din 339 de orașe de peste 2 000 de locuitori din toate provinciile țării, rezultatele ENES arată cum diversele forme de inegalitate – de clasă, de gen, de vârstă, de regiune de rezidență, de mediu, de reușită școlară – se intersectează. Datele furnizează o imagine complexă a societății, permițând atât generalizări la nivel regional, cât și comparații inter-regionale și formulând o imagine a distanțelor sociale interne și a eterogenităților eclipsate până acum de studiile anterioare, care s-au axat doar pe cele mai mari centre urbane.

Acest tip de studiu ne permite să înțelegem mai bine sărăcia, marginalizarea și inegalitățile sociale din Argentina. Prezentând rezultatele noastre nu doar în interiorul mediului academic, dar și opiniei publice, sperăm să provocăm o dezbatere democratică despre modalități de a merge înainte. Sperăm că informația științifică pe care am cules-o va îmbogăți și va angrena dezbateri publice, va pune la îndoială discursurile sociale simpliste și reduționiste și va contribui la alcătuirea de politici publice care să adreseze problemele sociale acumulate ale Argentinei. ■

Adrese de corespondență:

Agustín Salvia <alegrimson@gmail.com>

Berenice Rubio <beer.rubio@gmail.com>

> Explorarea capitalului social în Argentina

de **Gabriel Kessler**, Universitatea Națională din La Plata, Argentina, membru în Comitetul ISA de Cercetare a Studiilor Viitoare (RC07), a Stratificării Sociale (RC28) și a Psihologiei Sociale (RC42)



Un grup de tineri dansatori performează în timpul Zilei Comemorării Adevărului și a Justiției în 2016, marcând a patruzecia aniversare a loviturii militare de stat. Mii de argentinieni participă activ la demonstrații publice, cu precădere pentru susținerea drepturilor omului. Fotografie realizată de Juanjo Domínguez.

Cum arată relațiile micro-sociale din Argentina? Cum diferă acestea în interiorul țării și cum se compară Argentina cu alte regiuni ale lumii? Cum sunt ele influențate de trecutul Argentinei și de perioada neoliberală mai recentă? Sondajul Național asupra Relațiilor Sociale (ENRS) al PISAC (Programul Național de Cercetare a Societății Contemporane din Argentina) va analiza aceste întrebări, concentrându-se asupra capitalului social, sociabilității, auto-identificării și barierelor sociale, tensiunilor, participării și acțiunii colective. Având în vedere acoperirea geografică și subiectele abordate, acest sondaj este primul de felul său, astfel încât va oferi noi informații pentru Argentina și ar putea servi drept cadru pentru sondaje ale altor națiuni din America Latină.

Studiile anterioare din Argentina s-au axat pe rețele și capital social dintr-o perspectivă tradițională, analizând rețelele de sprijin social în rândul celor mai dezavantajate segmente de populație, de exemplu după criza din 2001. În proiectarea ENRS, am pornit de la studii internaționale, sperând să putem face comparații, dar am și ajustat

indicatori, astfel încât să reflecte caracteristici locale. În urma succesului testelor-pilot recente (atât calitative, cât și cantitative), activitatea noastră de teren este planificată pentru noiembrie 2017. Prezentăm aici principalele idei și ipoteze care stau la baza acestei investigații cuprinzătoare a relațiilor micro-sociale în Argentina.

Cum diferă rețelele personale ale oamenilor din diferite grupuri sociale? Putem găsi modele și regularități - și dacă da, care sunt aceste modele? Pentru a răspunde la aceste întrebări, folosim un „generator de nume”, care ne permite să reconstituim rețelele sociale personale ale intervievaților. O problemă esențială este să determinăm urmele lăsate atât de societatea argentiniană mai încheagată din trecut, cât și de faza neoliberală mai recentă (așa cum o descriu [Salvia și Rubio](#) în această ediție, GD7.4). Îndeosebi, ne întrebăm dacă rețelele sociale ale persoanelor mai în vârstă ar putea fi mai eterogene decât cele ale generațiilor tinere, a căror socializare a prins contur într-o societate mai fragmentată. Pe de altă parte, în țările dezvoltate, precum și în America Latină, datele de la nivel internațional tind să arate că, pe măsură ce mergem spre

partea inferioară a structurii sociale, rețelele personale implică mai multe rude și relații mai apropiate spațial. Ipoteza noastră este că alte criterii de diferențiere - cum ar fi afilierea politică, afinitățile culturale și de consum - se vor suprapune clivajelor de clasă. Schimbările în relațiile de gen au, de asemenea, importanță și ne așteptăm să găsim mai multă diversitate în rețelele femeilor tinere, având în vedere creșterea participării acestora în toate sferele vieții sociale. De asemenea, vom încerca să vedem dacă implicarea intensificată a tinerilor în lumea virtuală influențează rețelele lor dincolo de Internet. Studiul va explora și diferențele dintre regiunile cele mai moderne și cele mai tradiționale din țară.

Ce înțelegem prin capital social? Și cum poate fi măsurat? Aceasta este tema celui de-al doilea modul al sondajului. Tratăm serios ideea de capital social, definindu-l în termeni de relații și resurse. Într-adevăr, nu toate relațiile au aceeași „valoare”, deoarece „valoarea” lor este creată de cantitatea și calitatea resurselor pe care acestea le pot mobiliza. În punctul culminant al erei neoliberale, organizațiile multilaterale păreau că au „uitat” acest lucru; mulți factori de decizie au presupus că cei săraci s-ar putea îndrepta spre relații sociale apropiate (pe care le-au denumit „capital social”) pentru a depăși situații critice, fără a ține cont că lipsa resurselor rudelor pune în discuție însăși ideea de capital.

În America Latină, în jurul acestei chestiuni coexistă două idei opuse. Pe de o parte, perspectiva clasică a economiei morale (legată de activitatea de pionierat a antropologului chilian Larissa Lomnitz, din anii 1970) a susținut că segmentele sociale incapabile să-și satisfacă propriile nevoi prin intermediul pieței sau al statului construiesc rețele pentru a supraviețui. Prin urmare, cu un grad mai ridicat de marginalitate ar fi de așteptat o rețea de subzistență mai puternică. Pe de altă parte, bazându-ne pe ideea de disociere a lui Robert Castel, excluderea de pe piața muncii corelează cu deteriorarea socială, [n. tr. lucruri care] au devenit acceptate la scară largă în timpul neoliberalismului. Excluziunea de pe piața muncii subminează și relațiile micro-sociale, departe de a le întări. Ipoteza noastră este că ambele explicații ar putea fi valabile în rândul segmentelor sociale cele mai defavorizate, astfel încât provocarea va fi să explicăm de ce găsim disociere în unele cazuri și rețele sociale consolidate în altele.

Vom explora, de asemenea, legăturile dintre rețele și resurse: ce anume circulă, în rândul cui și în ce mod. Schimbările includ bunuri, contracte de muncă, îngrijire, consiliere și sprijin de diferite tipuri. Sperăm să înțelegem diferențele dintre resursele schimbate de grupuri sociale diferite. De asemenea, suntem interesați să explorăm modul în care circulă banii: împrumuturi, cadouri, plăți efectuate de terți etc. Sperăm să examinăm ceea ce este dat și ceea ce este primit, astfel încât să putem cartografia circulația și reciprocitatea. Și aici, din nou, luăm în serios ideea de capital social atunci când căutăm „contactul de aur”, adică orice relație care se află într-o poziție privilegiată ca urmare a

puterii, banilor și/ sau a contactelor sociale și cine ar fi putut să facă o favoare specială în momente-cheie.

Cum rămâne cu diferitele forme de sociabilitate? Aceasta este întrebarea celui de-al patrulea modul, care se concentrează asupra prieteniei, a familiei și a contactelor mai expresive, fie față în față, fie virtuale, unde nici capitalul, nici schimbul nu sunt în joc. De asemenea, suntem interesați de tipul de relație și de frecvența de contact pe care diferite grupuri sociale le au cu rudele lor.

Cu privire la lumea virtuală, ne așteptăm să descoperim că, departe de a duce la o scădere a sociabilității, relațiile virtuale și relațiile față în față se consolidează reciproc, în special în rândul tinerilor. Dar, din moment ce Argentina este o țară cu o viață socială urbană intensă, suntem preocupați și de locurile în care se practică sociabilitatea și de spațiile de întâlnire. În plus, explorăm legături cu persoane din alte țări, așteptându-ne ca acestea să fie mai puternice în rândul populației migrante și al claselor superioare, datorită conexiunilor lor internaționale. Prietenia este o valoare vitală în societatea argentiniană; suntem interesați să determinăm cum apare și în ce spații, luând în considerare diferite sfere ale socializării.

Modulul despre auto-identificare și bariere sociale explorează formele de auto-identificare și asocierea acestora cu crearea de rețele. În acest sens, sperăm să determinăm ce prejudecăți și stereotipuri servesc ca bariere atunci când vine vorba de crearea rețelilor de relații. Mai mult, deoarece conflictele fac parte din relațiile micro-sociale, sondajul analizează relațiile dificile și tipurile de conflicte, incluzând toate formele de violență și agresiune.

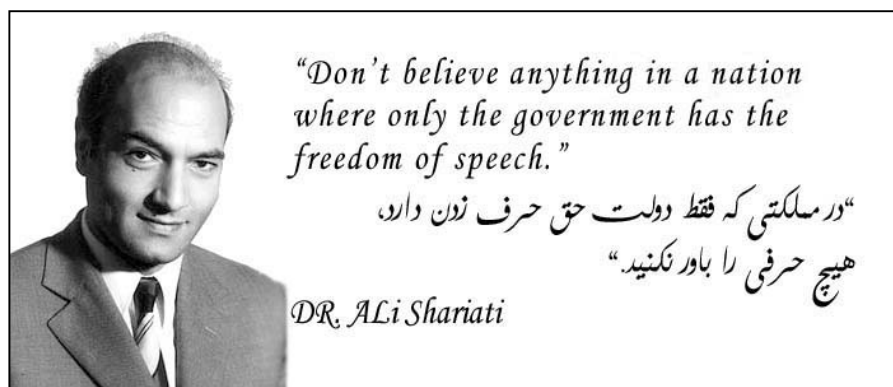
Nu în ultimul rând, analizăm și organizațiile cărora le aparțin diferite persoane, timpul investit în ele și activitățile pe care le desfășoară, ca modalitate de a cerceta participarea. În general, studiile anterioare sugerează că nivelul participării organizaționale este destul de scăzut, așa că suntem interesați să aflăm dacă platformele de socializare au schimbat acest lucru și să înțelegem forme de participare foarte specifice și discontinue care se poate să fi fost trecute cu vederea de sondajele tradiționale.

Acestea sunt doar câteva dintre dimensiunile și problemele pe care ENRS va încerca să le surprindă. Împreună cu alte proiecte ale PISAC, sperăm să dezvoltăm pentru prima dată o caracterizare profundă a societății argentinienne. Acest lucru ne va permite nu numai să ne cunoaștem mai bine societatea, ci și să ne implicăm mai activ în discuțiile internaționale actuale din cadrul sociologiei. Nu mai puțin important, sperăm că studiul va pune bazele unei implicări reînnoite în dezbaterile publice și ale unui angajament sporit față de dezvoltarea politicilor publice fundamentate pe cunoașterea oferită de științele sociale. ■

Adresă de corespondență: Gabriel Kessler <gabriel_kessler@yahoo.com.ar>

> Ali Shariati, sociologul uitat al Islamului

de **Suheel Rasool Mir**, Universitatea din Kashmir din Srinagar, India



| Ali Shariati.

Ali Shariati (1933–1977) este considerat de către mulți drept Voltaire al Revoluției Iraniene din 1979. S-a născut într-o familie religioasă, și-a susținut teza de doctorat în 1963 la Facultatea de Litere și Științe Umaniste a Universității Sorbona și a murit în Anglia în 1977. La Paris, Shariati a citit cu entuziasm lucrări din gândirea filozofică și socio-politică occidentală, fiind puternic influențat de Karl Marx, Jean-Paul Sartre, Georges Gurvitch, Frantz Fanon și Louis Massignon. A fost admirat pe scară largă în Iranul pre-revoluționar, unde a fost considerat un *copil teribil* marginal - un „marxist islamist supărător” care trebuia să fie redus la tăcere. Unicitatea lui se datorează modului în care a alăturat religia altor moșteniri intelectuale.

Dr Ali Shariati a fost unul dintre numeroșii intelectuali musulmani care au căutat să ofere răspunsuri la problemele cu care se confruntă musulmanii în lumea modernă, dominată de Vest. În opinia sa, o nouă reorientare culturală, care ar recunoaște capacitatea de acțiune și autonomia individuală, ar putea ajuta

societățile musulmane să depășească motivele structurale ale stagnării și subdezvoltării lor. În discursul său anti-colonial, Shariati subliniază rolul religiei în eliberarea societății. Reiterându-l pe Frantz Fanon în apelul său către un „om nou”, Shariati a îndemnat către „o nouă gândire”, „o nouă umanitate” și o modernitate umană care să nu încerce să transforme Lumea a Treia într-o formă reinventată a Europei, a Statelor Unite sau a Uniunii Sovietice.

Ca unul dintre cei mai influenți gânditori musulmani ai secolului al XX-lea, Ali Shariati a avut un rol major în construirea unui discurs cu influențe religioase cu privire la schimbările sociale și politice radicale petrecute în Iran în perioada anilor 1960 - 1970. Din acest motiv, mulți universitari văd în Shariati un avocat al Islamului politic. Sursa majoră de separare între Shariati și *ulama* stă în felul în care acesta privește rolul și funcția religiei într-un context sociologic aflat în concordanță cu ideile lui Max Weber și ale lui Emile Durkheim. Shariati este preocupat de marxism într-o foarte mare parte din lucrările sale. El a folosit concepte

marxiste cum ar fi determinismul istoric și lupta de clasă pentru a „re-interpreta” Islamul. Acest „marxism teologic” sau „marxism teologizat” este cea mai inovatoare contribuție intelectuală a lui Shariati. Pentru el, o versiune revizuită a Islamului era necesară pentru a reuși acolo unde marxismul părea că a eșuat.

În viziunea lui Shariati, religia ca *mișcare* reprezintă o școală modernă de gândire/ ideologie, iar religia ca *instituție* este o colecție de dogme. În *Religion against Religion*, Shariati a acuzat clerul de control monopolist asupra interpretării Islamului pentru a înființa un despotism clerical; în opinia sa, ar fi cea mai rea și cea mai opresivă formă de despotism posibilă în istoria omenirii, „mama tuturor formelor de despotism și dictatură”. Însuși Shariati a subliniat aceste diferențe într-un mod plin de empatie: „Religia are două aspecte; unul este antagonic celuiilalt. De exemplu, nimeni nu urăște religia la fel de mult ca mine și nimeni nu adăpostește în ea speranță la fel de mult ca mine.” Shariati a reușit să producă o religie a unui laic radical care s-a detașat de modelul clerului tradițional și s-a

asociat cu trinitatea seculară a revoluției sociale, a inovării și a auto-afirmării culturale.

Shariati credea că schimbarea socială ar avea succes dacă gânditori iluminați, intelligentsia, ar conștientiza adevărul credinței lor. Shariati a întărit ideea că această intelligentsia reprezintă conștiința critică a societății și ar fi responsabilă pentru inițierea renașterii și reformării societății. Ca urmare, tânărul Shariati a promovat conceptul de democrație „asumată/ ghidată”. În lucrarea *Community and Leadership*, el a susținut ideea de „democrație asumată/ ghidată”, ceea ce înseamnă că intelectualii sunt obligați să crească nivelul de conștiință publică și să orienteze opinia publică în perioada de tranziție de după revoluție. Fiind un activist social, el a transmis întotdeauna mesajul justiției sociale și a încercat să creeze

societăți bazate pe egalitarism. Pentru Shariati, democrațiile existente sunt minimaliste. Maximalismul lui Shariati impune o democrație radicală.

Puternicele susțineri egalitare ale lui Shariati, precum și critica constantă a inegalităților de clasă l-au conturat drept un gânditor socialist. Cu toate acestea, pentru el socialismul nu este doar un mod de producție, ci un mod de viață. El critica un socialism de stat care venera o personalitate, partidul și statul, propunând un „socialism umanist”. Potrivit lui Shariati, legitimitatea statului derivă din rațiunea publică și din voința colectivă liberă a poporului. Pentru el, libertatea și justiția socială trebuie să fie completate cu o spiritualitate modernă. Triada propusă de el cuprinde libertatea, egalitatea și spiritualitatea, reprezentând o contribuție nouă la ideea unei „modernități alternative”.

Moștenirea lui Shariati și a urmașilor săi contemporani a contribuit la destructurarea falsurilor binare precum Islam/ modernitate, Islam/ Vest și Est/ Vest. Spre a promova un al treilea mod intermediar față de aceste două extreme, gândirea lui Shariati găsește un teren comun cu alte reforme contemporane, inclusiv liberalismul islamic al lui Abdolkarim Soroush și al lui Abdullahi Ahmed An-Na'im. Contribuțiile lui Ali Shariati aduse sociologiei au ca premisă dominația continuă a civilizației occidentale, exercitată în societățile non-occidentale. Multe dintre scrierile sale rămân la fel de relevante și utile în lumea contemporană ca atunci când au fost scrise. ■

Adresa de corespondență: Suheel Rasool Mir
<mirsuhailscholar@gmail.com>

> Ediția chineză a *Global Dialogue*



Jing-Mao Ho.

Jing-Mao Ho a intrat în colectivul *Global Dialogue* în 2010, pe când era asistent de cercetare al lui Dung-Sheng Chen, Profesor Emerit de Sociologie al Universității Naționale din Taiwan. Dr. Chen a supervizat traducerile și editările din primii ani (ocazional, împreună cu Mau-Kuei Chang, Cercetător Titular în Sociologie la Academia Sinica, Taiwan). Jing-Mao Ho a învățat foarte multe din traducerile articolelor din *Global Dialogue*, traduceri realizate cu entuziasm din engleză în chineza tradițională și chineza simplificată, încă de la Volumul 1, Numărul 1. În prezent, este doctorand în Sociologie al Universității Cornell din Statele Unite, după ce a obținut atât o diploma de masterat în Știința Computerelor, cât și una în Sociologie, în cadrul Universității Naționale din Taiwan. Teza sa de masterat privind luptele simbolice ale intelectualilor în spațiul public a fost distinsă cu Premiul Cea Mai Bună Teză de Master, acordat de Asociația Sociologică din Taiwan. Lucrarea sa de doctorat este o analiză comparativă și istorică menită să examineze relația dintre statistică și dezvoltarea statului-națiune. În plus, efectuează cercetări pe subiecte de sociologie politică, studii științifice și tehnologice, sociologie transnațională, metodologie cantitativă și teorie. ■

Adresa de corespondență: Jing-Mao Ho
<hojingmao@gmail.com>